

TEGEVUSARUANNE 2024 JA TEGEVUSKAVA 2025

Hea lugeja,

2024. aasta oli sisukas ja tegevuste rohke aasta, mille fookuses olid suuresti Edgar Valteri pärandiga seonduv ning ettevalmistused Eesti peakülalise rolliks Bologna rahvusvahelisel lasteraamatumessil 2025. aasta kevadel.

Bologna lasteraamatumess (BCBF) on vanim ja suurim lastekirjanduse sündmus, mis toob igal kevadel kokku tuhanded lasteraamatute autorid ja tegijad üle maailma. Messil on kaks peasuunda – anda ülevaade lastekirjanduse kultuurilisest mitmekesisusest ja illustratsioonikunsti trendidest ning arendada valdkondlikku äritegevust, viies kokku autorid, agendid ja kirjastajad. BCBF on eelkõige pildiraamatute mess, kus fookuses on illustratsioon ja raamatukunstanike looming ning see on avatud vaid professionaalidele. Lasteraamatute peamist sihtrühma – lapsed ja peresid – sellel üritusel ei kohta. Eesti on BCBF-i osalenud 15 aastat eesmärgiga tutvustada maailmale meie algupärast lastekirjandust ning luua koostöösuhteid raamatute ilmumiseks välisriikides. Nüüd on käes aeg astuda suurele lavale. Eesti kui peakülalise programm sisaldab illustratsiooni- ja raamatunäitusi, autorite esinemisi ning arutelusid ja töötubasid.

Rahvusvahelise koostöö laiendamine oli üks 2024. aasta prioriteetidest. Keskuses avati illustratsiooninäitus „Millest räägib linn?“, mis valmis 20 Balti riigi ja Poola illustraatori koostöös. Samuti sündis Eesti ja Hispaania illustraatorite koostööst näitus „Peegeldused“, kus vastastikku illustreeriti mõlema maa muinasjutte. Sügisel oli aga keskuses avatud meie poolt kureeritud rahvusvaheline illustratsiooninäitus „Maagiline mets“, kus osales kunstnikke 15 riigist. Soome lastekirjanduse instituudi eestvõttel toimusid Eesti ja Soome lastekirjanike ja illustraatorite ühisseminarid, mille eesmärk oli luua autoritele kokkupuutepunkte ühisloomeks. Koostöö oli edukas ning ilmumas on mitmed raamatud. Samuti viis Soome kirjastus WSOY keskuses läbi oma õpipäevad. Saksamaal toimus aga koostöös Müncheni Noorteraamatukoguga seminar Saksa kirjastajatele ja ajakirjanikele ning kohtumine Eesti autoritega. Kõikidel nendel ettevõtmistel on üks siht – aidata meie autoritel oma loominguga rahvusvahelisel turul lendu tõusta.

2024. aastal jõudis keskusesse Edgar Valteri pärand, mille pärandas Eesti Vabariigile testamendiga Edgar Valteri pärija Külli Leppik. Vastavalt testamendi tahtele on Edgar Valteri varaliste õiguste ja autoriõiguste teostaja edaspidi Eesti Lastekirjanduse Keskus.

Oli Nukitsa konkursi aasta. 17. korda toimunud lugejaküsitlusel hindasid 5-13-aastased lugejad 2022. ja 2023. aasta jooksul ilmunud sadat algupärast lasteraamatut. Kokku andis Eesti raamatukogudes ja veebis oma hääle 6707 noort lugejat. Nukitsa auhinna võitsid kirjanik Janno Põldma ja illustraator Heiki Ernits raamatuga „Leiutajateküla pulmapidu“ kirjastuselt Tammerraamat.

Eesti lastekirjandus on jätkuvalt heas seisus ning lõppenud aastal ilmus rohkelt kvaliteetset laste- ja noortekirjandust. Keskuse südameasi on viia need raamatud lasteni üle Eesti ning äratada neis lugemishuvi. Meie parimad partnerid selles töös on rahvaraamatukogud. Kuus aastat tagasi käivitunud laste lugemisprogramm „Lugemisisu“ on saanud hoogu juurde ning sellega on tänaseks liitunud üle 200 raamatukogu. Kuuendal hooajal osales programmis pea 10 000 last ja raamatukogudes korraldati programmi raames üle 2000 teematunni.

Tulemuseni jõudis ka üks mahukas töö - koostöös kirjastusega Avita ilmus lastekirjanike fotomapp, mis tutvustab nii klassikuid kui ka täna aktiivselt tegutsevaid lastekirjanikke. Kokku on mapis 63 autori portreefotod.

Suur tänu kõikidele, kes on meie kaasteelisteks lastekirjanduse loomisel ja kirjanduselu korraldamisel.

Triin Soone, keskuse direktor

SÜNDMUSED 2024

- 4.01 - Aasta Rosina auhinna pälvisid Andry Ervald ja Kristel Maamägi raamatuga „Ole sa, kes sa oled. Ettelugemise lood“ ning õpetaja auhinna „Lugejate aasta“ Vivika Vahesalu
- 8.01 - algas 17. Nukitsa konkurss
- 10.01 - toimus Maili Liinevi koolitus raamatukoguhoidjatele
- 26.01 - kuulutati välja arvustusvõistluse Kapsas võitjad
- 30.01 - Eesti kirjanduse päeva tähistati ülemaailmselt Kadri Hinrikuse raamatu „Taks ja Dogi“ kooslugemisega; avati läti kunstniku Arta Ozola-Jaunarāja raamatuillustratsioonide näitus „Pildilugu“
- 26.02 - toimus praktilise loovkirjutamise töötuba õpetajatele koos lastekirjanik Liis Seinaga
- 5.03 - avati rahvusvaheline illustratsiooninäitus „Millest räägib linn?“
- 6.02 - Ilon Wiklandi nim noore kunstniku preemia võitis Rocca al Mare Kooli õpilane Mirtel Maasikas
- 9.02 - kuulutati välja 2023. aasta kauneimad lasteraamatud, keskuse eripreemia pälvis Margit Saluste autoriraamat „Illikuku jutustab“ kirjastuselt Koolibri
- 22.02 - lastejutuvõistluse „Minu esimene raamat“ võitis Liina Vagula käsikiri „Kingitus südamest“
- 5.03 - lastekirjanduse aastakoosolek, kuulutati välja möödunud aasta head laste- ja noorteraamatud
- 14.03 - Eesti Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali aastaauhinna pälvis Anti Saar raamatuga „Kuidas istuda, kuidas astuda“
- 19.03 - pööningul avati Tartu Mänguasjumuuseumi näitus „Raamatust kaissu“
- 26.03 - Läti Rahvusraamatukogu 22. lugemisperioodi tunnustati Eesti lasteraamatuid
- 2.04 - rahvusvaheline lasteraamatupäev, keskus ja kirjastus Tänapäev kuulutasid välja algupärase noorteromaani võistluse
- 6.04 - Nukitsa auhinna pälvisid kirjanik Janno Põldma ja illustraator Heiki Ernits
- 20.04 - Kasahstani Akadeemilises Raamatukogus avati eesti illustraatorite näitus „Sirvime eesti lasteraamatuid V“.
- 23.04 - Tartu lastekirjanduse auhinna võitis Grethe Rõõm raamatuga „Kaarnapuu“
- 29.04 - Läti Rahvusraamatukogu lastekirjanduse keskuse korraldatav lugemisprogramm „Laste-, noorte- ja lapsevanemate žürii“ tunnustas nelja eesti autori raamatut
- 21.05 - Tampere toimus eesti ja soome laste- ja noortekirjanduse seminar
- 14.05 - avati Eesti ja Hispaania illustraatorite ühisnäitus „Peegeldused“
- 18.05 - Muuseumiöö programm keskus
- 16.05 - K. E. Söödi lasteluuleauhinna sai Leelo Tungal luulekoguga „Laste maitse“
- 29.05-2.06 - HeadRead kirjandusfestivali lasteprogramm keskus
- 7.06 - keskus Hiiumaa kirjandusfestivalil, Kärkla Kultuurikeskuses oli illustratsiooninäitus „Piltidega imet tabamas“
- 8.06 - kuulutati välja 32. Sten Roosi nimelise muinasjutuvõistluse võitjad
- 12.07 - Poolas Płocki kunstigaleriis avati koostöös Eesti Suursaatkonnaga Varssavis näitus „Pildi jõud“
- 6.08 - Eesti raamatukunsti näitus „Jutusta mulle muinasjuttu!“
- 8.08 - Leedu Rahvusraamatukogus avati lastekirjanduse ja illustratsioonide näitus „Tänapäeva eesti lasteraamatuillustratsioonid“
- 3.09 - rahvusvaheline illustratsiooninäitus „Maagiline mets“ ja Stúdio 14 nukunäitus „Maagiline mets“
- 26.08 - kuulutati välja noorte arvustusvõistlus Kapsas; ilmus keskuse ja kirjastus Avita koostöös Eesti lastekirjanike fotomapp
- 14.09 - keskus osales Kadrioru kirjandustänav festivalil
- 13.09 - programmi Lugemisisu stardikoolitus; laste ja noorte kirjandusfestivali Luup raames kuulutati välja luulevõistlus „Viieviis“
- 21.09 - Edgar Valteri 95. sünniaastapäeva tähistati veebiviktoriiniga
- 22.09 - praktiline loovkirjutamise töötuba lastekirjanik Liis Seinaga juhendamisel
- 9.10 - lastekirjanduse tuur „Tuleme külla!“ Läänemaal Oru ja Ridala raamatukogudes, osalesid Tiina Laanem, Jaanus Vaiksoo, Sirly Oder

15.10 - Müncheni Noorteraamatukogu avaldas kataloogi „The White Ravens 2024“, valikusse kuuluvad Lille Roometsa noorsooromaan „Mina ja August“ (Hea Lugu 2023) ning Mari Teede „Ingmar ja meri“ (illustreerinud Marja-Liisa Plats, Tänapäev 2023).

18.10 - ettelugemise päeva tähistati traditsioonilise lugemise ja illustreerimise veebiülekanedega

21.10 - toimus seminar „Laps kirjanduses 12“

19.10 - üle-eestiline 4. klasside õpilaste ettelugemise võistluse finaali

16.-22.10 - keskus Frankfurdi raamatumessil

9.11 – keskuse suur perepäev

16.-17.11 – PÖFF Shorts festivalil linastus keskuse ja PÖFFi koostatud laste animafilmi programm

6.11 - keskus kuulutas välja joonistusvõistluse 5–18-aastastele lastele ja noortele tundeelukate teemal

21.11 - IBBY Eesti osakonna sügisõhtul kuulutati välja Paabeli Tornihinnade laureaadid

27.11 - Tallinna Lastekaitse Ühing ja keskus kuulutasid välja Eesti Raamatu Aastale pühendatud esseekonkursi „Rahvas algab raamatust“ võitjad

3.12. - avati Soome illustraatorite jõulu- ja talvepiltide näitus „Jõulumaagia“ ning Nukumuseumi näitus „Lepatriinude jõulud“

12.12 - ilmus ajakirja Nukits 30. number

ORGANISATSIOONI JUHTIMINE. RESSURSID

Keskuse strateegilisi eesmäärke, mõõdikuid, tegevusi ja eelarvet käsitletakse kolme teenusvaldkonna lõikes: lastekirjanduse arendamine, populariseerimine ning rahvusvahelistumine. Arengueesmäärke sai täidetud kõikides valdkondades. Seoses Eesti peakülalise rolliga Bologna rahvusvahelisel lasteraamatumessil oli aga suurem rõhk rahvusvahelistumisel ja messi programmi ettevalmistustel.

Samuti tõi töökorraldusse suuri muudatusi Edgar Valteri pärandi üleandmine keskusele. Moodustati Edgar Valteri pärandi nõukoda koosseisus Airi-Ulrike Lillevälja (jurist autoriõiguste alal), Anne Pikkov (illustraator, Eesti Kunstiakadeemia õppeprorektor), Asta Trummel (kultuuriministeeriumi kirjandusnõunik). Nõukoja eesmärk on nõustada keskust pärandiga seotud otsuste tegemisel, teha ettepanekuid testaatori tahte elluviimiseks ning jälgida pärandi sihtotstarbelist kasutamist.

Nõukoda

Keskuse nõukoda jätkas koosseisus: Kaidi Urmet (Eesti Kirjastuste Liit), Jaanus Vaiksoo (Eesti Kirjanike Liit), Külli Arand (Eesti Klassiõpetajate Liit), Jaanus Kõuts (Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu lasteteeninduse toimkond), Anne Pikkov (Eesti Kujundusgraafikute Liit). Nõukoda kogunes 19. juunil, päevakorras oli keskuse 2023. aasta tegevuste ülevaade, koostöö rahvaraamatukogudega, Edgar Valteri pärand ja sellega kaasnev ning Bologna 2025. aasta rahvusvahelisel raamatumessil peakülaliseks olemine.

Personal

2024. aastal töötas keskses 19 inimest, sama palju oli ka ametikohti. Koondati raamatukogu kogude spetsialisti ametikoht ning moodustati koostöö koordinaatori ametikoht. Uue ametikoha ülesanne on keskuse ning haridusasutuste ja rahvaraamatukogude vahelise koostöö korraldamine ja arendamine.

Töötajad osalesid vastavalt võimalustele erialastel koolitustel.

Viidi läbi kõikide töötajate regulaarne tervisekontroll ning töötajatel oli võimalus vaktsineerida gripi vastu.

Töötajate terviseedendamise kulusid kaeti 80 euro ulatuses kvartalis, aastane summa oli 320 eurot töötaja kohta. Võimalust kasutas 12 töötajat.

Eelarve

Keskuse 2024. aasta eelarve tulud olid planeeritud 1 041 523,35 eurot, millest 997 523,35 oli toetus kultuuriministeeriumilt ning omatulu planeeriti 44 000 eurot. Personalikulu oli 520 970 eurot. Riigi Kinnisvarale haldusteenuse eest tasumiseks eraldati koos käibemaksuga 261 176,35 eurot.

2024. aastal laiendati tasuliste teenuste ja haridusprogrammide valikut ning korrigeeriti hindu, mis tõi kaasa käibe suurenemise. Planeeritud 44 000 euro asemel teeniti 99 901 eurot. Käibe nii suure kasvu tõi kaasa asjaolu, et keskus oli mitmete muuseumite vaheliste projektide juhtorganisatsioon.

2024. aastal oli kogude täiendamiseks eelarves 23 000 eurot. See võimaldas teavikuid komplekteerida nii sisult kui ka eksemplaarsuselt rahuldaval tasemel kuigi viimases kvartalis osteti

raamatuid ühe eksemplari kaupa, sest raamatute kõrged hinnad ei võimaldanud enam. Raamatute hankimisel on keskuse peamine koostööpartner Rahva Raamat, kes pakub trükiseid kõige soodsama hinnaga. Vajalikke raamatuid leiti ka Rahvusraamatukogu hoiuraamatukogust. Võõrkeelset kirjandust hangiti vähesel määral raamatupoodidest Apollo ja Krisostomus.

Sihtotstarbelisi tulusid laekus Eesti Kultuurkapitalilt kokku 8400 eurot järgnevalt:

- Lastekirjanduse tuuri „Tuleme külla!“ esinemistasudeks 1500 eurot;
- Nukitsa konkursi auhinnatasudeks 4200 eurot;
- Ajakirja Nukits honorarideks 2700 eurot.

Eelarve nappus on takistanud uute ametikohtade loomist ning seetõttu on näiteks raamatuillustratsiooni uurimisega seotud tegevused olnud minimaalsed.

Keskuse 2025. aasta eelarve on kinnitatud koos käibemaksu kuludega summas 1 036 427 eurot, millest riigitoetus on 984 427 eurot ning omatulu on planeeritud teenida 50 000 eurot. Omatulu planeerimisel on aluseks tasuliste püsiteenuste prognoos. Vahendid Riigi Kinnisvara ASile on 206 213 eurot (ilma km-ta), teavikute hankimiseks on 23 000 eurot.

Kogud

Seisuga 31.12.2024 on arvel 69 367 arvestusüksust väärtusega 552 525 eurot, millest 64 248 on raamatud. Aasta jooksul võeti arvele 2721 arvestusüksust sh 2443 raamatut. Kogusse lisandus 1270 nimetust. 2024. aastal telliti 8 ajalehte ja 22 ajakirja, sh 4 lastekirjanduse ja loovuse alast võõrkeelset ajakirja. Lasteajakirju oli 4 nimetust.

Keskuse kogud jagunevad laenutuskoguks, kinniskoguks ja illustratsioonikoguks. Arvuliselt jagunevad 69 367 teavikut kogude vahel alljärgnevalt:

- Laenutuskogu 31 596
- Kinniskogu 33 362
- Illustratsioonikogu 4409

Kogudest kustutati 1561 arvestusüksust. Lagunenud ja aegunud trükised saadeti jäätmekäitlusesse. Korralikke, kuid keskusele mittevajalikke teoseid, anti kooliraamatukogudele ja lasteadadele ja hoidudele ning pakuti küllastajatele raamatute vahetuslaadal.

Seisuga 31.12.2024 on **illustratsioonikogus** 4409 originaalillustratsiooni. Aruandeaastal laenutati illustatsioonikogust autorinäitusele 2 originaalpilti. Ülle Meistri personaalkogusse jõuti sisestada 244 illustratsiooni. Suurem osa Ülle Meistri töödest on veel kataloogis kirjeldamata. 2024. aastal lisandus kogusse 841 Edgar Valteri lasteraamatuillustratsiooni, mis ootavad veel e-kataloogi sisestamist.

Keskuse kogud on kirjeldatud **e-kataloogis RIKSWEB**. Kataloogi külastati aasta jooksul 116 892 korda (2023 - 31 331), otsingud tehti 11 945 (2023 - 12 363). Vaatamata kataloogi ebamugavale ja kohati keerulisele kasutajaliidesele on e-kataloogi külastatavus hüppeliselt tõusnud. Samas otsingute arv näitab langust. Põhjuseks võib olla kataloogi rubriigi “Raamatukogu soovitab” populaarsus.

Jätkus hoidlate temperatuuri ja suhtelise õhuniiskuse seire. Temperatuur püsis väikeste kõikumistega normi (18+/-2) piires. Kahjuks on jätkuvalt probleemid niiskusrežiimi (45+/-5) hoidmisega. Niiskuse kõikumised on hoidlati erinevad ja sõltuvad hoidla asukohast hoones ning välisest ilmastikust. Õhuniiskus oli normist kõrgem oktoobris, mil see tõusis kuni 60%ni. Õhuniiskuse protsent oli sel ajal õues 97%. Talvel on probleemiks liigne kuivus (langedes kohati 11%ni). Suvist liigniiskust vähendati põrandaküttega ning talvist liigkuivust põrandate märgpuhastusega.

Hoidlate keskmine temperatuur ja õhuniiskus 2024. aastal:

Hoidla nr	1	3	4	12	13
Temperatuur	22	21	23	19	18
Niiskuse %	42	32	35	47	31

2024. aastal ennistati 26 teavikut.

Hoone haldamine

Keskuse vara haldamise ja hooldustööde eest vastutab Riigi Kinnisvara AS (RKAS). Regulaarselt hooldati tehnosüsteeme ning likvideeriti torked, kiirelt ja kvaliteetselt teostati majas väiksemaid parandustöid. Suuremaid remonttöid ei teostatud ning suvist kollektiivpuhkust ei rakendatud.

Hoone ligipääsetavuse parendamiseks telliti firmalt Ligipääsuke juurdepääsetavuse audit, mis on aluseks 2025. aasta remonditööde planeerimisel koostöös RKASega.

Alustati keskuse ekspositsioonide uuendamise ideekorjega.

IKT arendused

Kõik IKTga seotud haldusteenused ja arendused on koostööpartnerite hallata:

- Riigi Info- ja Kommunikatsioonitehnoloogia Keskus (RIT) - infoturbe ja arvutitöökohtade haldusteenus, leping on sõlmitud tsentraalselt läbi kultuuriministeeriumi;
- Deltmar OÜ - raamatukogu info- ja kataloogisüsteemi RIKS haldusteenus;
- Telia Eesti AS - interneti ja sideteenused, BUUM ja RIKS serverite haldusteenus;
- ID Süsteemide AS - kassasüsteemi Buum haldusteenus;
- 1kDigital OÜ - kodulehe ja ELLSA andmebaasi haldusteenus;
- Webware OÜ - dokumendihaldussüsteemi Webdesktop haldusteenus.

Alustati Eesti Infoturbestandardi rakendamist ning koostöös RITiga keskuse arvutivõrgu migreerimist. Mõlemad tegevused jõuavad lõpuni 2025. aasta alguses.

Turundus ja kommunikatsioon

2024. aastal toimus järjepidev info uuendamine turundus- ja kommunikatsioonikanalites ja samuti kodulehel, et eesti lastekirjanduse alane teave oleks huvilistele paremini kättesaadav. Aasta jooksul külastati kodulehte 126 384 korral (2023 - 100 923). Huvi keskuse vastu on kasvamas. 2024. aasta sügisel alustati uue kodulehe loomisega Bologna rahvusvahelise lasteraamatumessi peakülalise projektile. Leht avaneb 2025. aasta alguses. Leht domeeninimega *estonia2025bologna.com* on inglisekeelne ja mõeldud info jagamiseks rahvusvahelisele publikule – kirjastajatele, autoritele, lastekirjandusega tegelevatele organisatsioonidele ja messiküllastajatele. Lisaks on *elk.ee/en* lehele lisatud viide, mis suunab huvilised Bologna projekti lehele.

Eesti Lastekirjanduse Andmebaasi ELLSA lehte külastas 2024. aastal 1343 kasutajat. ELLSA andmebaasi kasutajate arv on kahanenud (2023 – 2592). 2023. aasta suur number tuli teenuse uudsusest ja aktiivsest turundusest.

Lisaks kodulehele teavitati avalikkust keskuse tegevustest ja teenustest läbi mitmete teiste kommunikatsiooni- ja turunduskanalite (uudiskiri, sotsiaalmeedia orgaanilised postitused ja ka

tasuline reklaam, ajakirjandus, reklaamtrükised, sündmusportaalid jne), et lastekirjanduse alane info jõuaks veel laiemale publikuni.

Jätkunud on keskuse jälgijate arvu suurenemine sotsiaalmeedia kanalites. 2025. aasta jaanuaris kasvas Facebook 9809 jälgijani (2024 - 8106). Keskuse Instagramil on tänaseks 1734 jälgijat (2024 - 1411). Uudiskirja avaldati 10 korral, tellijaid on 1324.

2024. aastal toimus Facebookis mitmeid otseülekandeid, mis võimaldas huvilistel osaleda keskuse korraldatud üritustel veebi kaudu. Otseülekanded toimusid lastekirjanduse aastakoosolekust, seminarist „Laps kirjanduses 12. Tõlkelasteraamat – dialoog või verbaalne luukere?“, Lugemisisu stardikoolitusest. Samuti toimus laste- ja noortekirjanduse festivali LUUP ajal ettelugemise päevast taas otseülekanne, kus 15 tuntud näitlejat lugesid ette erinevate maade muinaslugusid ning raamatukunstnikud illustreerisid samal ajal kuuldot.

Keskuses toimuvaid sündmusi ja näitusi kajastasid jooksvalt kõik suuremad uudisportaalid sh ERRi kultuuriportaal, Postimehe raamatuportaal, Delfi, Sirp, tuues nii vajalikku tähelepanu lastekirjanduse valdkonnale. Teemaatilisi artikleid avaldati ning keskuses toimunud sündmusi kajastati nii kohalikes kui ka üleriigilistes ajalehtedes, televisioonis ja raadios.

Jätkus väga hea koostöö mitmete meediapartneritega. Koostöös Lasteekraani noortesaatega Nova jagasid keskuse loovkirjutamise huviringi noored regulaarselt oma eakaaslastele raamatusoovitusi, et innustada neid lugema. Ajakirjas Hea Laps jätkus Raamatudoktori rubriik, et anda lugejatele häid raamatusoovitusi. ERRi kultuuriportaal kandis jätkuvalt üle Facebooki lehel toimunud sündmuste otseülekandeid. Samuti jätkus tihe koostöö Postimehe raamatuportali- ja ERRi kultuuriportaaliga, kus lastekirjanduse uurija Jaanika Palm jagas lugemissoovitusi. Lisaks jätkus keskus lastekirjanduse tutvustamist Kuku raadio Pärastlõuna saate Raamaturahva rubriigis.

2025. AASTAL ON KAVAS:

- värskendada keskuse arengukava aastateks 2024-2027 ja teisi keskuse tegevust reguleerivaid dokumente;
- koolitada töötajaid jooksvalt vastavalt koolitusplaanile;
- rakendada E-ITS ning viia lõpuni arvutivõrgu migreerimine;
- tagada IKT teenuste sujuv haldus ja järjepidev hooldus koostöös partneritega;
- tagada keskuse hoone järjepidev hooldus ja korrashoid koostöös Riigi Kinnisvara ASiga;
- alustada keskuse ekspositsioonide uuendamist ning planeerida sellega seotud suuremahulised remonttööd;
- ühtlustada juurdepääsu sisekommunikatsiooni vahenditele ning koolitada töötajaid nende kasutamisel;
- tegeleda Edgar Valteri pärandi varade ja autoriõigustega.

TEENUSVALDKOND: LASTEKIRJANDUSE ARENDAMINE

Keskuse roll on aidata kaasa eesti laste- ja noortekirjanduse igakülgsel arengule ning seista hea selle eest, et valdkond oleks väärtustatud ja hinnatud. Selleks korraldame loomekonkursside täiskasvanutele ja noortele. Tunnustame ja tutvustame andekaid kirjanikke ja illustraatoreid, et loodaks rohkem heal tasemel originaalseid teoseid. Nõustame kirjastusi, et nende väljaantavad raamatud oleksid kvaliteetsed nii sisult kui ka vormilt. Jätkuvalt on fookuses lastekirjanduse alase teabe parem ja laiem kättesaadavus kõikidele sihtrühmadele.

ELLSA andmebaas

2024. aastal jätkus Eesti lastekirjanduse autorite andmebaasi ELLSA (www.ellsa.ee) täiendamine, loodi uusi profile ning uuendati olemasolevaid. Lisandusid järgmiste autorite profiilid: Karl August Hindrey, Juhan Jaik, Siiri Laidla, Karl Eduard Sööt, Vive Tolli ja Siima Škop. ELLSA andmebaasi külastati/avati aasta jooksul 7983 korda 1343 külastaja poolt.

Lisaks loodi kodulehele uus rubriik „Kodust kaugele“, mis koondab ülevaade linkidest eestikeelsele lastekirjandusele, mis on kättesaadav e-raamatu või audioraamatuna, hoolimata kasutaja asukohast <https://elk.ee/lastekirjandus/raamatusoovitused/kodust-kaugele/>

Lastekirjanduse uurimine

Keskus jätkab lastekirjanduse uurijate koondamist oma tiiva alla. Aasta jooksul toimus koostöös seminar „Laps kirjanduses 12“, algupärase lastekirjanduse päev Tartus, lastekirjanduse aastakoosolek ning erinevates väljaannetes avaldati artikleid ja lasteraamatute arvustusi (vt LISA 2. Publikatsioonid).

Õpi- ja teabepäevad, ettekanded ja esinemised

Lastekirjanduse aastakoosolekul (5.03) anti ülevaade möödunud aastal ilmunud laste- ja noorteraamatutest. Kõneldi algupäranditest ja tõlgitud teostest, lisaks analüüsi lasteraamatuillustratsiooni. Selgusid Eesti Lastekaitse Liidu eestvedamisel lastekirjanduse asjatundjate poolt välja valitud head laste- ja noorteraamatud 2023. Ettekannetega esinesid: Jaanika Palm „Tavalises erilist nähes. Eesti algupärane lastekirjandus 2023“; Krista Kumberg „Mõista ennast, mõista teisi. Tõlkekirjandus lastele 2023“; Helena Kostenok „Uued algused. Noortekirjandus 2023“; Triin Soone „Kas pilt ütleb rohkem kui tuhat sõna? Eesti lasteraamatuillustratsioon 2023“.

Osalejate arv: kohapeal 75, veebis otseülekande vahendusel 116, veebis järelvaatamisi 317.

Lugemisprogrammi „Lugemisisu“ stardikoolitus (13.09) oli suunatud programmiga liitunud raamatukoguhoidjatele. Ettekannetega esinesid: Helena Kostenok „Tähelepanekuid värskest lastekirjandusest“; Maili Liinev „Lugemisenõustamine“; Liina Selgis „Sensoorsed abivahendid – kellele, miks ja kuidas?“; Katrin Tõnisson „Lugemisisu programmist“; Liina Otto „Aabitsatund“; Katrin Tõnisson „Tahvlist tahvlini“.

Osalejate arv 120, veebist järelvaatamisi 488.

Seminar „Laps kirjanduses 12. Tõlkelasteraamat – dialoog või verbaalne luukere?“ (21.10) Eesti Teaduste Akadeemia Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuse ning Eesti Lastekirjanduse Keskuse 12. ühisseminaril olid seekord fookuses tõlketeadused. Uuriti, kuidas määratleda tõlkimist, tutvustati uusi vahendeid meie tõlkeloo uurimiseks, vaadeldi milline on tõlke ja algupärandi vahetõlke hetke laste- ja noortekirjanduses ning arutleti selle üle, mida on vaja hea tõlkeramatu sünniks. Vaatluse all olid

laste- ja noortekirjanduse tõlked eesti keelde, meie laste- ja noorteraamatute vahendamine teistesse kultuuridesse ning tõlkimise ja raamatuillustratsiooni kokkupuutepunktid. Ettekannetega esinesid: Elin Sütiste „Tõlkelastekirjandus kui väga eriline viis mõtestada elu ja maailma“; Krister Kruusmaa „Lastekirjandusest andmepõhiselt ja võrgustikuanalüüsi abil“; Jaanika Palm „Tõlkelastekirjandus – lüngatäitja või kultuuriline rikastaja? Viimaste aastate suundumusi“; Krista Kumberg „Tõlkest leitud“; Helena Kostenok „Noortekirjandus: kas tõlge üldse mängib mingit rolli või piisab omamaisest?“; Hannelele Kaldmaa „20 aastat Paabeli Tornil tõlkeahhust“; Ulla Saar „Näpsakäävät, Burmemme ja teised. Eesti lastekirjandus tõlkes“; Triinu Laan „Kuidas luukeresid eksportida? „Luukere Juhani juhtumiste“ tõlketekonnad“; Katja Novak „Ukrainakeelne Täheke: lastele mõeldes“; Anneliis Lepp „Leia pildilt kümme erinevust ehk kuidas tõlkida illustratsiooni?“; Risto Järv „Põhja konna tõlgetest pildikeelde“; Elle-Mari Talivee „Kuidas tõlkida kagu?“.

Kohapeal osalejate arv oli 42, otseülekannet jälgis 65 ning järelvaatamisi oli 290. Seminari toetas Eesti Kultuurkapital.

Maakondlik erialapäev (23.10) toimus Tartumaal Kõrveküla raamatukogus, kus tutvustati uuemat laste- ja noortekirjandust, illustratsioonikunsti ja selle lugemisostust ning jagati praktilisi soovitusi, kuidas tekitada lastes lugemishuvi. Sellega sai 2022. aastal alanud koolituste sari maakondadele peale tehtud. 2025. aastaks ei ole erialapäevi planeeritud, kuid raamatukogudelt saadud tagasiside näitab, et huvi taoliste koolituste järgi on jätkuvalt olemas.

Jätkus koostöö **Tallinna Õpetajate Majaga**, aasta esimesel poolel toimus kaks koolitust: võõrkeeleõpe lastekirjanduse toel ja lastekirjanduse roll II kooliastmes. Tutvustati uuemat lastekirjandust, illustratsiooni tähtsust lasteraamatus ning tegevusi, mis aitavad lastes tekitada raamatu- ja lugemishuvi. Suvel külastasid keskust väliseesti õpetajaid, kes said ülevaate keskuse poolt pakutavatest haridusprogrammidest ning uuemast lastekirjandusest.

Huvi **loovkirjutamise** loengute ja töötubade vastu on suur. Õpetajad otsivad võimalusi ja meetodeid, mis inspireeriks õpilasi kirjutama ja lugema. Seda soovi arvestades korraldas keskus koolivaheaegadel õpetajatele praktilise loovkirjutamise töötubasid. Kaks neist toimusid kirjanik Liis Seina juhendamisel (26.02, 22.10) ning üks kirjanik Kätlin Vainola juhendamisel (22.04).

Soome-Eesti koostööprojekt „**Sõnasillad**“, mis sai alguse 2023. aastal, lõppes 2024. aasta kevadel (21.05.2024) Soomes, Tampere kokkuvõtva **seminariga**. Seminar oli avatud laiemale publikule. Kirjanike-illustraatorite koostööpaarid esitlesid seminaril sügisel alustatud lasteraamatute projekte. Pamela Samel ja J. S. Meresmaa koostööst sündis lasteraamat „*Spring friendship*“, mis läks trükki Soome kirjastuse Etana Editions alt. Anu-Riikka Lampinen ja Meria Palin Soomest ning Kertu Sillaste Eestist arutlesid sõnatute raamatute tegemise ja selle kasutusvõimaluste üle. Toimus vestluspaneel, kus eesti ja soome lastekirjanduse kokkupuutepunkte ning erinevusi arutasid Jaanika Palm ja Helena Kostenok Eesti Lastekirjanduse Keskusest ning Helmi Kalaja ja Kaisa Laaksonen Soome Lastekirjanduse Instituudist. Soome pool tõi esile, et on imetlusväärne, kuidas Eestis on kirjandusfestivalidel alati kaasatud ka lastekirjanikud, tendents mida pole täheldada Soome puhul. Kiideti Eesti võimekust hoida lastekirjandus nähtaval meedias ehk koostöö ajakirjandusega. Soome puhul kerkis esile, et nende kirjandus tegeleb julgelt lastekirjanduse tabuteemadega ja isegi pildiraamatuid ilmub tundlikel teemadel. Eestis ilmub jällegi rohkem lasteluulet, Soomes seevastu koomikseid ning graafilisi romaane. Eesti autoritest osalesid Tampere: Kätlin Vainola, Piret Jaaks, Kairi Look, Pamela Samel, Kertu Sillaste ja Tuulike Kivestu.

Keskuse töötajad esinesid aasta jooksul mitmete ettekannetega, kus tutvustati uuemat lastekirjandust ning räägiti laste lugema suunamisest väga erinevatele sihtrühmadele. (vt LISA 3. Ettekanded).

Väljaanded

Ajakirja Nukits 2024. aasta numbris olid vaatluse all järgmised teemad: bibliograaf ja kirjanduskriitik Krista Kumberg kirjutas raamatukogu ja raamatukoguhoidja kujutamisest ilukirjanduses; lastekirjanik ja tõlkija Indrek Koff arutles, kuidas lapsi raamatu abil muusika juurde tuua; Eesti Lastekirjanduse Keskuse välissuhete juht Ulla Saar uuris välismaistelt kirjastajatelt, kuidas nad avastasid enda jaoks eesti lastekirjanduse; toimetajatöö olulisusest kirjutas tõlkija ning toimetaja Mari Klein; Georg Voldemar Tomusk viis läbi intervjuu oma isa lastekirjanik Ilmar Tomuskiga, kes tähistas 60. sünnipäeva; Eesti kui peakülalise rolli rahvusvahelisel Bologna raamatumessil tutvustas keskuse direktor Triin Soone; Hanneleele Kaldmaa tegi ülevaate 20-aastasest Paabeli Torni auhinnast.

Kataloogis „Children’s Books from Estonia 2024“ tutvustati uuemaid lasteraamatuid erinevatele vanuserühmadele. Kataloogis on esindatud 21 teost. Kataloog on inglise keeles ja oluliseks töövahendiks kirjastajatega suhtlemisel rahvusvahelistel raamatumessidel.

Sügisel ilmus ingliskeelne **näitusekataloog „Maagiline mets“**, mis tutvustab rahvusvahelisel illustratsiooninäitusel osalevaid illustraatoreid. Näitus oli avatud keskuses 3. septembrist kuni 30. novembrini ning näitusel osales kokku 78 illustraatorit, neist 17 Eestist ja 31 välismaalt – kokku 15 riigist.

Lastekirjanike fotomapp (koostöös kirjastusega Avita) ilmus augustis. Kokku on mapis esindatud 63 autorit. Pildikogu on kilesse pakitud lahtiste lehtedena, et pilte saaks vajadusel raamida või kasutada tunnis lahtiselt. Fotomapi müügiga tegeleb kirjastus Avita.

Koostati nimestik **„Eestikeelne laste- ja noortekirjandus 2023“**

Tunnustamine, auhinnad ja stipendiumid

Lastekirjanduse keskuse eripreemia konkursil "5 kauneimat Eesti lasteraamatut 2023" pälvis Margit Saluste illustreeritud ja kirjutatud ning Endla Tootsi kujundatud „Illikuku jutustab“. Armas raamat, mille illustratsioonid mõjuvad värselt oma leidlike ning vaimukate lahendustega, olles tekstiga hästi kooskõlas.

"Hea lasteraamat 2023" ja "Hea noorteraamat 2023". Lastekirjanduse eksperdid (keskusest, lastekaitse liidust, lugemisühingust, noortekirjanduse ühingust ja raamatukoguhoidjate ühingust) tegid valiku 750 raamatu hulgast, millest valiti välja 18 teost lastele ja 11 noortele. Oma lemmiku poolt hääletasid ka noored lugejad ise. Rahva Raamat varustas tunnustuse saanud raamatud informatiivsete kleepsudega. Valmisid erikujundusega plakatid, mida jagati rahvaraamatukogudele üle Eesti. Heade lasteraamatute nimekirja koostatakse alates 2009. aastast ning see aitab lastel, lapsevanematel ja lastega töötaval spetsialistidel orienteeruda uudiskirjanduses ning leida kvaliteetset eakohast lugemisvara.

Aasta Rosin 2023 auhind anti üle jaanuaris toimunud keskuse tänupeol. Valiku tegid keskuse töötajatest koosnev žürii. Valituks osutus Andry Ervaldi kirjutatud ja Kristel Maamägi illustreeritud raamat „Ole sa, kes sa oled. Ettelugemise lood“. Täna seaks meie seast lahkunud Ervald oli üks Eesti mõjukamaid jutuvestjaid, raamatu andis välja tema tütar Maarja Yano.

Õpetaja auhind „Lugejate aasta“ anti üle keskuse tänupeol. Auhinnaga tunnustati Rõõmutarekese Lasteaia õpetajat Vivika Vaheosalu, kes on suur raamatute ja lugemise huviline ning tema eestvedamisel avati lasteaias väike raamatukogu, mida külastavad ka lapsevanemad, et oma lastele koju raamatuid laenutada.

Kultuurkapitali lastekirjanduse preemia kuulutati välja emakeelepäeval, 14. märtsil ning omistati Anti Saarele raamatuga „Kuidas istuda, kuidas astuda“, illustraator Alvar Jaakson. Žürii leidis, et tegemist on suurepärase soovitusliku raamatuga, kuidas elus hakkama saada. Hulgaliselt praktilisi juhiseid nagu kuidas istuda, kuidas nätsu juustest välja saada või kuidas liita arve, kuidas valmistada rõõmu või olla õnnelik. Lastekirjanduse nominentide hulka kuulusid lisaks aastaauhinna laureaadile Piret Raua „Järve kiri“, Leelo Tungla „Laste maitse“, Mari Teede „Ingmar ja meri“, Maian Kärmase „Manilundila“ ja Margus Haava „Hundiema ühepajatoidu saladus“. Nominendid valiti 2023. aastal esmakordselt ilmunud lasteraamatute hulgast. Lastekirjanduse žürii koosseisu kuulusid Liis Sein (esimees), Krista Kumberg ja René Tendermann.

Nukitsa auhinna võitsid kirjanik Janno Põldma ja illustraator Heiki Ernits raamatuga „Leiutajateküla pulmapidu“ kirjastuselt Tammerraamat. 17. korda toimunud lugejaküsitlusel hindasid 5-13-aastased lugejad 2022. ja 2023. aasta jooksul ilmunud sadat algupärast lasteraamatut. Kokku andis Eesti raamatukogudes ja veebis oma hääle 6707 noort lugejat. Teisele kohale tuli kirjanike arvestuses Ilmar Tomusk ja kunstnikest Catherine Zarip raamatuga „Kullakallis kassi“ (Tammerraamat). Kolmandale kohale hääletasid lapsed Andris Feldmanise ja Livia Ulmani kirjutatud raamatu „Erik Kivisüda“ (Postimees Kirjastus, 2022). Raamatukunstnike hulgas pälvis kolmanda koha Hillar Mets illustatsioonidega Ilmar Tomuski raamatule „Julius, mida sina suvel tegid?“ (Tammerraamat, 2022). Võitjad said auhinnaks Elo Liivi loodud Nukitsa pronkskuju, esikolmik Eesti Kultuurkapitali toel ka rahalise preemia.

Paabeli Torni tõlkeauhind. 21. novembril tunnustati keskuses parimaid lastekirjanduse tõlkijaid ja kirjastusi nende heade valikute eest. Rahvusvahelise Noorsookirjanduse Nõukogu (IBBY) Eesti osakond on aastast 2004 andnud välja Paabeli Torni tõlkeauhinda parimale juturaamatule ja alates 2016. aastast ka parimale pildiraamatule. Valik tehti teoste hulgast, mis on ilmunud 2023. aasta oktoobrist kuni 2024. aasta septembri lõpuni. Auhind anti välja kahes kategoorias – parim pildiraamatu tõlge ja parim laste ja noorte juturaamatu tõlge. Laureadi tiitli pälvis juturaamatute kategoorias Roberta Balestrucci Fancellu raamat „Annie. Pärituul taskus“, tõlkinud Eda Ahi. Pildiraamatute kategoorias pärjati laureaadi tiitliga Rán Flygenringi „Tulemägi“, tõlkinud Askur Alas. Raamatuid hindas žürii koosseisus Helena Kostenok, Eva Kolli, Kersti Salf, Ilona Martson ja Ulla Saar.

K. E. Söödi lasteluuleauhinna pälvisid Leelo Tungal ja Jüri Mildeberg luulekogu „Laste maitse“ eest. Laste lemmiku tiitel anti Tiiu Kitsikule raamatu „Musterpere“ eest. Tänavu anti auhind välja 35. korda. Preemia saaja valis välja luule- ja raamatuillustatsioonide ekspertidest koosnev žürii, kuhu kuulusid lastekirjanduse keskuse, kunstnike liidu, Luunja keskkooli ja preemia algatajate esindajad.

Narva kunstiresidentuur (NART) ja Eesti Lastekirjanduse Keskus kuulutasid teist korda välja konkursi kahele lastekirjanduse residentuurile. Residentuuridega kaasneb 3000-eurone stipendiumifond (1500 eurot ühele autorile) ja elamisvõimalus Narva kunstiresidentuuris 2024. aasta detsembris. Kui eelmisel korral esitati konkursile 37 taotlust (sh 13 loometandemit), siis sel korral laekus taotlusi 54. Leidus huvilisi nii Eestist kui välisriikidest. Seekord näitasid konkursi vastu suuremat huvi üles just illustraatorid. Valituks osutusid Eesti illustraator Pamela Samel ja Itaalia päritolu Lucia Carlini. Žüriisse

kuulusid Triin Soone (Eesti Lastekirjanduse Keskuse direktor), Anne Pikkov (illustraator, Narva kunstiresidentuuri juhatuse liige), Katrin Reinmaa (kirjastus Päike ja Pilv) ja Johanna Rannula (Narva Kunstiresidentuuri juhataja).

Loomekonkursid

Lastejutuvõistlus „Minu esimene raamat“ toimus 11. korda. Laekus 25 käsikirja, mida luges keskuse, ajakirja Täheke ja kirjastuse Tänapäev töötajatest koosnev žürii. Otsustati välja anda kolm auhinnalist kohta ning ära märkida kaks käsikirja avaldamissooviga. Esikohale tuli käsikiri „Kingitus südamest“, mille autor on Liina Vagula. II kohale tuli Tiiu Kitsiku käsikiri „Me kolime ära.“ III koha pälvis Maris Mändel käsikirjaga „Proua majauurija tegutseb“. Ära märgiti Margo Partsi käsikiri „Latsõkõnõ“ ning Liina Rohu „Tähtsate asjade suvi“. Käsikirjad on plaanis avaldada aasta jooksul kirjastuse Tänapäev raamatusarjas „Minu esimene raamat“.

Sten Roosi nimeline muinasjutuvõistlus toimus 32. korda, kokku saadeti võistlusele 241 muinasjuttu vabalt valitud teemal ning osalejaid oli 61 koolist. Žüriisse kuulusid Krista Kumberg Läänemaa Keskraamatukogust, Kätlin Vainola ajakirjast Hea Laps, Risto Järv Eesti Kirjandusmuuseumi rahvaluule arhiivist ning Tiina Undrits ja Ülle Väljataga Eesti Lastekirjanduse Keskusest. Tänavuse muinasjutuvõistluse esimese koha sai Gerli Grau Palivere Põhikooli 9. klassist muinasjutu „Metsloomade laulupidu“ eest. Teise koha vääriliseks hindas žürii Tabasalu Kooli 4. klassi õpilase Harriet Luure muinasjutu „Jänese julgustükk“. Kolmandale kohale tuli Elsbet Steinberg Tallinna Reaalkooli 5. klassist oma muinasjutuga „Karli kratt“. Lisaks esikolmikule anti välja veel eriauhinnad Haapsalu Linnavalitsuselt, ajalehelt Lääne Elu, Läänemaa Keskraamatukogult, ajakirjalt Hea Laps, Eesti Kirjandusmuuseumi Eesti Rahvaluule Arhiivilt, Eesti Lastekirjanduse Keskuselt, Ann Roosilt ja Leelo Tunglalt ning ka žüriiliikmetelt endilt. Muinasjutuvõistluse algatasid 1993. aastal Haapsalust pärit Ants ja Ann Roos oma poja Steni mälestuseks. Alates 2018. aastast korraldab võistlust keskus.

Esseekonkurss koos Tallinna Lastekaitse Ühingu kandis pealkirja „**Rahvas algab raamatust**“. Aasta 2025 on Eesti Raamatu Aasta kuna möödub 500 aastat esimese eesti keelt sisaldanud trükise ilmumisest. Eestlased on kultuurrahvaks tõusnud paljuski kirja, kirjanduse, lugemise ja raamatute kaudu. Hando Runnel on selle omal ajal ilusa mõttega kokku võtnud: kiri algab kirikust, rahvas algab raamatust. Tallinna üldhariduskoolide 8.–12. klassi õpilastele mõeldud esseekonkurss kuulutati välja oktoobri alguses. Noortelt oodati mõtteid ja ideid teemal, milline on kirjasõna roll täna, kas raamatus öeldu ühendab meid endiselt ja kas raamat jääb. Konkursile laekus 8.–9. klasside õpilastelt kokku 32 esseed 16 koolist. Põhikooliastmes võitsid konkursi Christine Alexandra Gubinski Tallinna 21. Kooli 9. klassist ja Anna Frederika Tiivas Tallinna Reaalkooli 8. klassist. Gümnasistide hulgast kirjutasid parimad esseed Vanalinna Hariduskollegiumi 10. klassi õpilane Mihkel Tõnisson ja Tallinna 21. Kooli abiturient Kaspar Kriitberg. Esseid hindasid Ene Tomberg Tallinna Lastekaitse Ühingu, kirjanik Jaanus Vaiksoo ja Triin Soone lastekirjanduse keskusest.

Kolmandat korda toimus **raamatuarvustuste kirjutamise võistlus Kapsas**. Tänavu olid partneritena kaasatud ajakiri **Hea Laps**, **Õpetajate Leht** ning raamatupood **Apollo**, kes omalt poolt annab lisaks peapreemiatele välja kaks eripreemiat. Nende saajaid ootab ees võidutöö avalikustamine Apollo blogis, 100-eurone kinkekaart ning võimalus ühe kalendriaasta jooksul avaldada platvormil lisaks raamatu- ja mänguarvustusi. Osalema olid oodatud 6.–7. klasside ja 8.–9. klasside õpilased, kes said arvustamiseks valida 2021.–2024. aastal eesti keeles ilmunud laste- või noorteraamatuid. Võistlus kestis kuni 29. novembrini ja võitjad kuulutatakse välja 2025. aasta alguses. Võistlusele laekus kokku

83 tööd ning nende hulgast valis parimad välja 7-liikmeline žürii: Anna-Magdaleena Kangro ja Kätlin Vainola Heast Lapsest, Jaanika Palm, Ülle Väljataga ja Helena Kostenok keskusest, Tuulike Kivestu Õpetajate Lehest ja Marju Kirsipuu Apollost.

Raamatute tutvustused

Jätkus raamatute soovitusnimekirjade avaldamine keskuse e-kataloogis. Soovitusi edastati jooksvalt Apollo ja Rahva Raamatu raamatupoodidele. Rahva Raamatu veebipoes on rubriik „Eesti Lastekirjanduse Keskus soovitab“ ning raamatud on varustatud vastava tunnustusmärgiga.

Keskuse kodulehe rubriigis „Kuu raamat“ kajastati esiletõstmist väärivaid uudisteoseid lastele. 2024. aastal oli vaatluse all 5 algupärast ja 6 tõlkeramatut:

- Arndís Þórarinsdóttir „Surmasölm“
- Indrek Koff „Issi!“
- Kairi Look, Anne Pikkov „Natuke suur“
- Cornelia Travnicek „Ketsid“
- Doris Kareva „Puhas lora“
- Maria Parr „Oskar ja mina. Kõik meie mängukohad“
- Sarah Crossan „Kus süda peaks olema“
- Tiiu Kitsik „Me kolime ära“
- Rán Flygenring „Tulemägi“
- Artur Gëbka „Isa pudel“
- Triinu Laan „Poiss ja papa“

Uudiskirja rubriigis „Varasalv“ sai esile tõstetud 11 klassikalist lasteraamatut. Postimees Apollo raamatuportaalile (<https://elk.ee/lastekirjandus/raamatusoovitused/elk-soovitab/>) valmis 15 temaatilist raamatututvustuste artiklit kokku 99 teose kohta. Kaks temaatilist ülevaadet kirjutasid praktikandid. ERRI lugemispäeviku rubriigi jaoks valmis 9 artiklit, kus käsitleti 30 laste- ja noorteraamatut. Projekt lõppes septembris ERRI kärbeta tõttu.

Koostöös ajakirjaga Hea Laps ilmus **Raamatudoktori nõuanderubriik**, kus vastati 11 kirjale ja igaühes neist soovitati kahte-kolme raamatut või sarja (kokku 23 raamatut või sarja). Raamatudoktori meiliaadressile tulnud kirjad (14), said samuti vastuse.

Raamatudoktoreid sai külastada ka keskuse perepäeval, muuseumiööl ja Pärnu kirjandusfestivalil.

Praktikandidid

- Praktika juhendamine: Ene McLaughlin (Tallinna Ülikooli kirjandusteaduse magistrant)
- Praktika juhendamine: Helin Puksand (Tallinna Ülikooli kirjandusteaduse magistrant)
- Praktika juhendamine: Katrinka Josephine Savimägi (Tartu Ülikooli eesti kirjanduse bakalaureuseastme tudeng)
- Üliõpilaste (5) nõustamine seoses uurimistöoga (Jaanika Palm)

Lisaks osalesid teabeosakonna töötajad Helena Kostenok ja Jaanika Palm Tartu Ülikooli humanitaarteaduste osakonna karjäärpäeval, tutvustades praktika võimalusi keskses.

Detsembris (13.12) tulid keskuse tööga tutvuma Tallinna Ülikooli magistriõppe üliõpilased (erialadeks: eesti keele ja kirjanduse õpetaja, kirjandusteadus jmt). Raamatukogu tööd tutvustas Anne Kõrge, kogudest rääkis Tiia Suls ning keskuse muudest projektidest (väljaanded, auhinnad, üritused jne) rääkisid Helena Kostenok ja Jaanika Palm.

Keskuse töötajad osalesid paljude **valdkondlike komisjonide ja žüriide töös**. (vt.LISA 5. Töötajate osalemised komisjonides ja žüriides)

2025. AASTAL ON KAVAS:

- jätkata eesti lastekirjanduse autorite andmebaasi ELLSA www.ellsa.ee arendamist;
- täiendada jooksvalt lastekirjanduse alast teavet keskuse kodulehel;
- korraldada keskuses traditsioonilised koolitused ja seminarid (aastakoosolek, seminar „Laps kirjanduses“, Lugemisisu stardikoolitus jne);
- jätkata arvustusvõistlusega „Kapsas“, Sten Roosi muinasjutuvõistlusega ning noorte esseekonkursiga;
- selgitada välja head laste-ja noorteraamatud koostöös partneritega;
- kuulutada välja noorteromaanivõistluse võitjad koostöös kirjastusega Tänapäev;
- viia läbi loomekonkursid „Minu esimene raamat“ koostöös kirjastusega Tänapäev ja Põlvepikuraamatu konkurss koostöös kirjastusega Päike ja Pily;
- kuulutada välja laste-ja noortenäidendite võistlus koostöös Eesti Teatri Agentuuriga ning korraldada konkursieelne õpipäev;
- anda välja Edgar Valteri illustratsioonipremia, Muhvi auhind ja teised traditsioonilised aastapreemiad;
- jätkata lastekirjanduse residentuuri koostöös NARTiga;
- avaldada lastekirjanduse messikataloog 2025, ajakiri Nukits, Bologna näitusekataloog „*Hello! Tere! Estonian Illustration*“ ning inglisekeelne kataloog „*The Best Estonian Children’s Books From All Times*“;
- avaldada jooksvalt lastekirjanduse tutvustusi ja arvustusi erinevates meediakanalites;
- alustada Tallinna 8. illustratsioonitriennaali 2026 ettevalmistustega.

TEENUSVALDKOND: LASTEKIRJANDUSE POPULARISEERIMINE

Meie eesmärk on, et lapsed ja noored hindaksid väärt kirjandust ning võtaksid lugemist loomuliku ja nauditava osana oma igapäevaelust. Aitame raamatukogutöötajatel, õpetajatel, lapsevanematel ja teistel lastekirjanduse entusiastidel orienteeruda laias ja mitmekesises kirjandusmaailmas ning hoida end kursis uuema lastekirjandusega. Usume, et lastekirjandusel on oluline roll noorte kultuuriteadlikkuse kujundamisel ning kodanikuks kasvamisel. Aitame kaasa lastekultuuri koostöövõrgustiku kujunemisele kultuurivaldkondade vahel, sellel eesmärgil teeme koostööd nii teatrite, muuseumide, raamatukogude, muusikavaldkonna organisatsioonide kui ka teiste partneritega. Samuti pakub meie maja inspireerivat ja arendavat keskkonda, mis toetab lugemisharjumuste kujunemist ning pakub tegevust ja avastamisrõõmu igale vanusele. Möödunud aastal olime aktiivsed nii kultuurielu edendajatena kui ka partneritena mitmetes olulistest projektides.

Lugejateenindus

Aasta jooksul lisandus 574 uut lugejat, neist 154 olid koolieelikud, 202 esimese kooliastme, 83 teise kooliastme ja 44 kolmanda kooliastme õpilased, 91 uut lugejat olid gümnasistid või täiskasvanud.

Juba kaks aastat kasvanud noorema vanusegrupi lugejate arvu tõus viitab üheselt lastevanemate huvile tulla koos lastega raamatukokku ja raamatute maailma avastada. Lugejate üldarvust (nii esmakuu ka ümberregistreeritud lugejad) moodustasid koolieelikud 16,9 % ja 7-16 aastased õpilased 64,4% ning gümnasistid ja täiskasvanud 18,6%.

	2023	sh kuni 16-aastased lapsed	2024	sh kuni 16-aastased lapsed
Lugejad	2 172	1 690	2 281	1 831
Laenutused	70 588	55 446	69 602	55 391
Külastused	23 900	18 774	22 982	17 957

Kui aastaid on enimlaenutatud raamatute nimekirjas domineerinud kooli soovituslikes nimekirjades olevad raamatud, siis aasta aastalt jõuab sellesse nimekirja uusi, alles paar aastat tagasi ilmunud raamatuid.

Enimlaenutatud raamatud sarjadena:

1. Martin Widmark „LasseMaia detektiivbüroo“ 1096
2. Riikka Jäntti „Väikese hiire lood“ 849
3. Jeff Kinney „Ühe äpard päevik“ 679
4. Minecraft 455
5. Lars Mæhle „Saurusepere“ 415
6. Koomiksikogu 406
7. Kazu Kibuishi „Amulett“ 370
8. Mo Willems „Elevandi ja Notsu raamat“ 354
9. Ilmar Tomusk „Kriminalistide sari“ 260
10. Katie Kirby „Lottie Brooksi sari“ 259

Enimlaenutatud üksikteosed:

1. R. J. Palacio „Ime”	146
2. Jaanus Vaiksoo „King nr 39”	131
3. James Krüss „Timm Thaler, ehk, Müüdüd naer”	118
4. Eno Raud „Kalevipoeg”	117
5. J.R.R. Tolkien „Käabik”	116
6. Piret Raud „Tobias ja teine B”	112
7. Ferenc Molnar „Pal-tänava poisid”	111
8. Maria Parr „Vahvlist südamed”	101
9. Erich Kästner „Veel üks Lotte”	101
10. Reeli Reinaus „Detektiiv Triibik”	99
11. Astrid Lindgren „Bullerby lapsed”	95
12. Roald Dahl „Matilda”	94
13. E.M. Remarque „Läänerindel muutuseta”	94
14. Silvia Rannamaa „Kadri”	94
15. William Golding „Kärbeste Jumal”	94
16. Oskar Luts „Nukitsamees”	93
17. James Rock „Tommi padi”	92
18. Annie Schmidt „Viplala lood”	88
19. Astrid Lindgren „Meisterdetektiiv Blomkvist”	86
20. Astrid Lindgren „Vahtramäe Emil”	86
21. Sophokles „Kuningas Oidipus”	86
22. Maria Parr „Vilgukivioru Tonje”	85
23. Christine Nöstlinger „Vahetuslaps”	84
24. Kairi Look „Natuke suur”	84
25. Otfried Preussler „Väike nõid”	83

Kui enimlaenutatud sarjade esikohta hoiab juba aastaid Martin Widmarki „LasseMaia detektiivbüroo”, siis tasub esile tõsta ka Riikka Jäntti „Väikese hiire lugusid”, mida on tänaseks ilmunud 8 raamatut. Sarja populaarsusele aitab kaasa lihtne, kuid samas hoogne ja suurtähtedega tekst. Lugemist alustavate laste huvi lihtsas keeles suurtähtraamatute vastu on suur. „Väikese hiire” sarja kõrval oli enimlaenutaud sarjade esikümnes ka Mo Willemsi „Elevandi ja Notsu” sari ja üksikteoste loendis James Rocki „Tommi padi”.

Laste huvi- ja haridustegevus keskuses

2024. aasta kujunes erakordselt tegusaks ja põnevaks. Lisaks püsivate ja traditsiooniliste tegevuste jätkamisele loodi mitmeid uuenduslikke programme nagu näiteks näituste haridusprogrammid, mis tõid rohkelt külastajaid. Kõiki neid ettevõtmisi saatis publiku suur huvi ja toetus, kinnitades meie keskuse positsiooni kui olulise kultuuri- ja hariduskeskusena.

Perehommikud toimusid aasta läbi oma harjumuspärasel rütmil. Aasta jooksul toimus 21 perehommikut ja ühe ürituse keskmiseks osalejate arvuks oli 35, mis näitas perede huvi kirjanduslikest laupäevadest osa saada ja koos perega keskuses aega veeta. Programmis olid kohtumised kirjanike ja kunstnikega. Külaskäisid Eva Roos, Kadri Lepp, Kätlin Vainola, Tuulike Kivestu, Reda Tomingas, Contra jt. Jätkus koostöö eripedagoog ja lugemisnõustaja Maili Liineviga.

Lapsepõlve lemmikraamatust käis rääkimas Maarja Mägi. Jutuvestja Polina Tšerkassova rõõmustas oma lugude ja muusikaga paljusid peresid ja Jane Meresmaa-Roos tõi uudse tegevusena sekka muinasjutujooga.

Illustratsiooniring toimus kord nädalas kahes vanuserühmas: 7-10 aastastele ja 11-17 aastastele. Juhendajana jätkas illustraator Kertu Sillaste, kes oma professionaalsete oskustega pakkus lastele teadmisi illustratsioonikunsti erinevatest tehnikatest ja raamatukunstist laiemalt. Tema juhendas ka 16-26 aastastele noortele mõeldud **illustratsioonistuudiot**, et pakkuda valdkonna vastu sügavamalt huvi tundvatele noortele teadmisi illustratsioonist. Ring lõpetas tegevuse detsembris kuna noorte huvi jäi väheseks. Sügisest alustas teise juhendajana 11-17 aastaste illustratsiooniringis kunstnik Tuulike Kivestu.

Loovkirjutamise huviring tegutses kolmes grupis. Lastekirjanik Kätlin Vainola ja Liis Sein juhendamisel harjutati erinevate tekstide kirjutamist, kõneldi raamatutest ning tutvuti kirjandusmaailmaga laiemalt. Tallinnast ning Eestist kaugemal elavatele lastele jätkati virtuaalse loovkirjutamise huviringiga, mida juhendavad Kätlin Vainola, Liis Sein ning Kertu Sillaste.

Koomiksiringis jätkus tegevust mai lõpuni. Koomiksiringi eesmärk oli arendada lapsi, keda huvitab koomiksita maailm ja loomine. Koomiksiringi juhendasid Kristel Maamägi ja Elina Sildre. Huviring lõpetas tegevuse, sest osalejaid oli vähe.

Mudilastund 2-3-aastastele lastele jätkus kaks korda nädalas esmaspäeviti ja neljapäeviti. Kevadel lõpetanud lapsed suundusid enamasti lasteaeda. Sügis tõi kaasa uusi huvilisi, kuid mudilastunnis jätkasid ka käimist eelmise hooaja lapsed, keskmine tinnis osalejate arv oli 8 last.

Laste sünnipäevapidude programmi tehti sügisel muudatusi. Kaotati ära teemapeod ning keskenduti pigem maja õhkkonna ning meie väärtuste edasiandmisele. Raamatute ning meisterduste teema valitakse lähtuvalt sünnipäevalapse eelistustest. Sünnipäeva programme viisid läbi Inge Lukme ja Minna Lahtvee. Sügisest jätkas ainult Inge. Aasta jooksul toimus 11 sünnipäevapidu.

Keskuse **haridusprogrammide ja raamatutundide** valik uueneb ja vahetub jätkuvalt. Populaarseimad programmid möödunud aastal olid „Maagiline mets“ (ajutine eriprogramm koos näitusega), „Muinasjututund“, „Mängides lugema“ ja „Sipsikust pokuni“. Menukaks kujunesid ka Poola-Eesti-Läti-Leedu ühistööna valminud näitusega „Millest räägib linn?“ kaasnenud teematunnid. Jätkati LAK-metoodikaga programmide tegemist, et pakkuda teematunde muukeelsetele koolidele. Katsetusena lisati LAK koolipäev ka „Puust ja Punaseks“ koolipäeva projekti, kuid see osutus liiga suureks väljakutseks nii tegijatele kui ka lastele ja pika koolipäevana sellisel erilisel õppevorm tulevikku siiski ei ole. Teematunde toimus aasta jooksul kokku 239 ja neis osales 4452 last. Lisaks külastas keskust tasuta raamatutundide raames 57 lastegruppi, 1100 osalejaga. Haridusprogrammide tagasiside on jätkuvalt kõrge (SI – 91%, RI – 9,9)

2024. aastal jätkus muuseumite ühisprojekt **koolipäev „Puust ja punaseks“ ning linnalaager „8 ühe hoobiga“**. Kaheksa Tallinna vanalinnas paikneva muuseumi ja keskuse koostööna on loodud linnalaagri programm, kus lapsed saavad veeta oma koolivaheaja erinevaid kohti külastades. See annab lapsele võimaluse ühe programmi raames tutvuda mitmete ekspositsioonidega ning osaleda loovates ja arendavates tegevustes. Ühist linnalaagrit korraldati üle kümne aasta kuid möödunud hooaeg jäi selle projekti viimaseks. Paljudel muuseumitel on tekkinud oma laagriprojektid, mida

peetakse tulusamaks ja nii jõuti ühiselt otsusele, et ühist laagrit edaspidi ei korraldata. Ühiselt on välja töötatud 4.–6. klasside koolipäev „Puust ja Punaseks“, mis annab õpetajale ja õpilastele võimaluse veeta üks hariv ja meeleolukas päev omandades teadmisi kirjanduse, ajaloo, merenduse või kaunite kunstide vallast. Valikusse lisati katsetuseks ka LAK koolipäeva, kuid see osutus liiga suureks väljakutseks nii tegijatele kui ka lastele. Ühisprojekti juhtimine toimub rotatsiooni korras ja 2024. aastal oli see keskuse korraldada.

Üleilmsel eesti kirjanduse kooslugemise päeval (30.01.) võeti sel aastal kätte Kadri Hinrikuse raamatu „Taks ja Dogi“ peatükid „Matk“ ja „Lõhnad“, mida sai keskuse kodulehelt alla laadida. Teksti sai lugeda ka inglise, vene, läti, ungari ja soome keeles. Kooslugemise päeval sai Facebooki sündmusel ennast osalejaks märkida ja jagada oma muljeid raamatust postituse, joonistuse või fotona teemaviitega #loemekoos2024. Aktiivsemate osalejate vahel loositi välja auhindu. Traditsiooni algatas 2020. aastal Tuglase Selts mõttega, et sel päeval loevad eestlased üle maailma üht ja sama eesti raamatut, et väärtustada nii eesti keele oskust kui ka eesti kirjanduse tundmist.

Emakeelepäeva (14.03.) tähistati traditsiooniliselt murdekeele tutvustamisega. Sel aastal esines lastele rahvamuusik Marion Selgall, kes tutvustas läbi laulude, pillimängu ning laulumängude seto keelt.

Keskuse 90. sünnipäeva tähistamine andis inspiratsiooni jätkata suure **Perepäevaga**, kus maja ukсед on külalistele avatud kella 11-18. Kogu päeva jooksul toimus palju kohtumisi – lastel käisid külas tuntud tegelased Elsa ja koeratüdruk Lotte, sai vaadata värskeid lühifilme PÖFF Shortsilt, toimus pildiraamatu „Ita ja Piuks“ esitlus koos autoriga ja päeva lõpetasid Piip ja Tuut oma loomamuinasjuttudega. Lisaks sai osaleda näituse töötoas ja töötubades, mida viisid läbi illustraatorid Tuulike Kivestu ja Kertu Sillaste. Avatud oli raamatukogu ja raamatudoktorite vastuvõtukabinet ning pööningul tegutses kohvik ja raamatute vahetuslaad.

Jõulupidude programm kandis sel aastal nime „Elas kord“, mille peaesinejaks oli muusik ja muinasjutuvestja Polina Tšerkassova. Peo programm oli mitmekesine ja tegevustega oli haaratud kogu keskuse maja. Viidi läbi 6 jõulupidu järgmistele ettevõtetele: Itella Estonia OÜ, AS Infotark (Büroomaailm), Vabariigi Presidendi Kantselei, Atea, Linnateater, Kohila Vineer. Peo programmist said osa ka keskuse huviringide lapsed.

Koostööüritused

Lugemisprogramm „Lugemisisu“ lõpetas 6. hooaja ja alustas septembris juba 7. hooaega. Programmi eesmärk on innustada 5–12-aastasi lapsi lugema, pakkudes neile raamatutega tutvumise ja lugemise kõrvale kirjandusega seotud mängulisi tegevusi. Lapsed saavad raamatukogust valida endale lugemiseks meelepäraseid raamatuid. Läbiloetud raamatud pannakse kirja lugemispassi ja täidetakse nende kohta ülesanded. Kooliaasta lõpus premeeritakse kõiki lugemispassi täitnud lapsi lugemisdiplomiga. Lasteaiälapsed osalevad programmis õpetaja eestvedamisel rühmana. Programmi läbinud lasteaiärühmi tunnustatakse samuti lugemisdiplomiga. Lisaks saavad lugemisprogrammis osalevad klassid ja lasteaiärühmad osaleda raamatukogudes toimuvates teematundides, mille materjalid on loodud keskuse poolt. Valikus on 10 teematundi erinevatele vanustele:

- Lugemismängude teematunnis on tähelepanu tähtede ja lugema õppimisel.
- „Raamatu teekonna“ tunnis antakse ülevaade raamatu valmimise etappidest.

- Kertu Sillaste koostatud illustratsioonitunnis vaadeldakse pildi tähtsust lasteraamatus ja erinevaid kunstitehnikaid.
- „Nukitsamehe raamatukogu“ tunnis tutvustatakse lasteaialastele mänguliselt raamatukogu olemust. Tund valmis TLÜ vanemteadur Andra Küti osalusel.
- Kätlin Vainola juhendamisel loodi teematund „Teeme ise ajakirja!“, kus meediaõpe on ühendatud loovkirjutamise ülesannetega.
- Rahvakultuuri spetsialisti Maili Metsalu kaasabil valmis teematund “Oh sa jutt! Muinasjutt!”
- „Detektiivitund“ on mõeldud II kooliastmele ja selles tunnis uuritakse nii vanemaid kui uuemaid raamatuid, kus lapsed kriminaalseid lugusid lahendavad.
- Loovülesanne on mõeldud II kooliastmele, kus saab läbi erinevate loovülesannete uuema kirjanduse, kirjanike ja kunstnikega tutvust sobitada ja seeläbi endale meelepärane raamat lugemiseks leida.

Uuel hooajal laienes programm veelgi ning lisandus 2 haridusprogrammi: „Aabitsatund“ ja „Tahvlist tahvlini“. Alustati ettevalmistustega Eesti Raamatu Aasta teematunni loomiseks.

Lugemisprogrammi 6. hooaeg lõppes 2024. aasta juunis järgmiste tulemustega:

- Osales 212 raamatukogu
- Programmiga liitus 9815 last, sh lõpetas edukalt 6421 last
- Lasteaiarühmi liitus 244, sh lõpetas edukalt 226
- Hooaja jooksul toimus 2098 üritust ja teematundi
- Soovitusindeks 81%, rahuloluindeks 9,1

Sügisel alustas uut hooaega 211 raamatukogu, neist esmakordselt 35 raamatukogu.

Laste ja noorte kirjandusfestival LUUP (14.-19.10.2024) sai teoks koostöös Eesti Kirjanduse Seltsi, Tartu Oskar Lutsu nimelise Linnaraamatukogu ning paljude teiste partneritega (Eesti Emakeeleõpetajate Selts, Elektriteater jt). Festivali eesmärk on võimestada festivali formaadis laste ja noorte aktiivset osalust ja loometegevust kirjandusvaldkonnas ning laiendada festivali tegevusi ja ligipääsetavust festivali ettevõtmistele üle Eesti. Festivali üritused toimusid peamiselt Tartus ja Tallinnas. Mitmed ettevõtmised nagu ettelugemise päeva tähistamine, ettelugemise võistlus ja laste luulekonkurss „Viieviisi“ kaasasid lapsi ja noori üle Eesti. Keskuse eestvõtmisel toimusid festivali raames esmakordselt Jaanus Vaiksoo kirjanduslikud tuurid raamatu „King nr 39“ ainetel, mida viis läbi autor ise Tallinnas Nõmme linnaosas 5. klasside noortele. Traditsiooniliselt toimus ka ettelugemise päeva tähistamiseks kogu päeva kestev otseülekanne, kus tuntud näitlejad lugesid ette muinaslugusid ning raamatukunstnikud illustreerisid samal ajal kuuldut. Sel aastal olid kultuuririkkuse aastast inspireerituna fookuses erinevate rahvaste lood ning ülekannet jälgisid tuhanded lasteaia- ja kooliõpilased. Festivali toetasid Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital, Tartu linn ja Soome Instituut.

20. oktoobril tähistati traditsioonilist **ettelugemise päeva**, mis kultuuririkkuse aasta puhul tõi ettelugemise ja illustreerimise fookusesse erinevate rahvaste lood. Sellel päeval lugesid kella 9–14 tuntud näitlejad ette muinaslugusid ja raamatukunstnikud loovad samal ajal kuuldule illustratsioone. Toimuvat sai jälgida otseülekanne vahendusel lastekirjanduse keskuse Facebooki lehelt ning ERRi kultuuriportaalist. Hinnanguliselt jälgis ekraani vahendusel ettelugemispäeva ligi 30 000 last igast Eestimaa nurgast ja mujaltki (Jordaania Üleilmakool). Muinasjutte lugesid ette Laura Kukk, Taavi

Tõnisson, Rasmus Kaljujärv, Silva Pijon, Maarius Pärn, Kersti Heinloo, Grete Konksi, Tarvo Krall, Tiina Tõnis, Mari-Liis Lill, Britta Soll, Merilin Kirbits, Piret Krumm, Risto Vaidla, Doris Tislar. Nende lugemist illustreerisid Elina Sildre, Joonas Sildre, Tuulike Kivestu, Kristina Tort, Triin Paumer, Liisa Kruusmägi, Ats Allaste, Anni Mäger, Anu Kalm, Helena Pass, Reda Tomingas, Kirke Kangro, Takinada, Kadi Kurema ja Kertu Sillaste.

Üle-eestiline 4. klasside **ettelugemise võistlus** kandis pealkirja „Ida pool päikest ja lääne pool kuud“ ning üheskoos loeti erinevate maade muinasjutte. Finaal toimus 19. oktoobril keskuses. Ettelugejate esinemist hindas žürii, kuhu kuulusid keskuse direktor Triin Soone, Eesti Noorsooteatri näitleja Laura Nõlvak ja noortesaate „NOVA“ saatejuht Aaron Thor Härm. Finaalvõistlusele eelnesid maakondlikud voorud ning Tallinna ja Tartu linna võistlused, mille läbiviimisel abistasid keskraamatukogude lasteosakonnad ja Tallinna klassiõpetajad. Ettelugemise võitsid Lotte Andreson Viljandimaalt, Bert Paluoja Võrumaalt ja Marta Noora Piksaar Tallinnast. Esimese kolme koha omanikele olid auhinnaks raamatupoe kinkekaardid ning kõikidel osalejatel oli võimalik külastada Ukraina Kultuurikeskust.

Keskuse **näitustegevus** oli mitmekesine ja rahvusvaheline. Aasta esimeses pooles toimus näitus „Millest räägib linn?“, mis oli Eesti, Läti, Leedu ja Poola koostööprojekt. Näitusele valmis spetsiaalne ruumikujundus. Näitusega koos viidi läbi 23 haridusprogrammi, mis kõnelesid linna olemusest ja elust linnas. Lapsed said end proovile panna linnavalitsuse liikmetena ja arutada oluliste teemade üle. Kevadel toimus Eesti-Hispaania illustraatorite ühishäitus, mille valmimiseks illustreerisid kunstnikud kummagi maa muinasjutte. Sügishooaega alustati aasta suurnäitusega „Maagiline mets“, milles osales 48 kunstnikku 15 riigist. Näitust kureeris Viive Noor, ruumikujunduse tegi Kristel Maamägi ning haridusprogrammi lõi Katrin Tõnisson. Näitust külastas 32 lastegruppi. Tunnis tutvustati lastele maagilisi olendeid erinevatest raamatutest. Lapsed said varjuteatri abil luua mängulisi etteasteid. Uuriti näitusepilte ja lahendati näitusega seotud ülesandeid. Näituste hooaja lõpetas Soome illustraatorite jõulunäitus „Jõulumaagia“, mis valmis koostöös Soome Illustraatorite Liiduga (Kuvittajat). (vt LISA 4. Näitused).

Ion Wiklandi juubelinäituse „Pikk, pikk teekond“ kaks kohvrite komplekti jätkasid rändamist mööda rahvaraamatukogusid. 2024. aastal peatusid need 42 raamatukogus Järvamaal, Valgamaal, Võrumaal, Lääne-Virumaal, Tartus ja Tartumaaal, kus toimus 214 üritust, milles osales kokku 3067 osalejat. 2025. aastal rändavad kohvid Võrumaal, Harjumaal ja Põlvamaal.

Head Read kirjandusfestivali (29.-31.05.) lasteprogramm toimus keskuses ning Eesti autoritest esinesid Margus Haav, Mari Teede, Anti Saar ja Alvar Jaakson, Leelo Tungal, Maian Kärmas. Väilsautoritest käisid külas Stefan Boonen ja Melvin, Marc Boutavant, Katri Kirkopelto.

Kadrrioru Kirjandustänavafestival, (14.09) mida korraldab Tallinna Kirjanduskeskus, muutis keskuse ettepanekul kontseptsiooni ning lõi Tammsaare muuseumi hoovi lasteala, kus said kokku kõik lastele tegevusi pakkuvad asutused. See omakorda mõjutas silmnähtavalt publiku käitumismustrit ja tõi lastelugude laadale rohkem lapsi. Lastekirjanduse telgi programmis olid kohtumised autoritega ning huvilised said meisterdada, mängida ja kuulata lugusid. Andrus Kivirähk ja Heiki Ernits tutvustasid oma uut raamatut „Kampsun ja päike“ ning Liis Sein rääkis oma raamatust „Mona erakordne ema“. Päeva jooksul toimus veel mudilastund, muinasjututund ja meisterdamistund. Lastetelki külastas päeva jooksul 250 külastajat.

Hiumaa kirjandusfestival toimus 2024. aastal kolmandat korda. Seekord oli asukohaks Kärkla keskväljak ja kultuurikeskus. Lasteprogrammi sisustas seekord keskus üksi. Festivalil esinesid Ilmar Tomusk, Kadri Lepp ja Mika Keränen. Laupäevases programmis pidi kaasa lööma Pipi ja Lotte, aga näitleja haigestus ja nii pakuti lastele meisterdamist ja erinevaid põrandamänge. Osalejaid oli kahel päeval kokku 300.

Pärnu kirjandusfestivali lasteala programmi kureeris keskus teist korda. Päev juhatati sisse meeleoluka mudilastunniga, kus löid kaasa emad-isad koos lasteaiaaalistega. Lastealal esinesid kirjanikud Kadri Lepp, Jaanus Vaiksoo, Anti Saar ja Kristi Kangilaski. Autoritega kohtumiste vahel toimusid muinasjututund, lugemistund, mängutund ja meisterdamistund. Lisaks toimus terve päeva vältel keskuse Raamatudoktorite vastuvõtt, kes pakkusid külastajatele personaalseid konsultatsioone ja jagasid „retsepte“ lugemissoovitustega. Päeva jooksul osales lasteala tegevustes küll vähem osalejaid kui eelmisel aastal, aga lapsi oli samas palju rohkem, kes meie tegevustes terve pika päeva kaasa löid. Kokku käis lasteala programmis 220 osalejat.

Jätikus koostöö **lühifilmide ja animatsiooni festivaliga PÖFF Shorts**. Keskuse osalusel pandi kokku võistlusprogrammi kassetid, mida näidati Artise kinos. Keskuse žürii (Liis Sein, Liina Otto, Tiina Undrits) kompetents oli eelkõige hinnata lugu ja selle jutustamist visuaalsete vahenditega. Kokku vaadati läbi 28 animafilmi, mille hulgast valiti festivalile 13. Välja valitud filme näidati ka keskuse perepäeval 9. novembril. Loovkirjutamise ringi lapsed vaatasid samuti filme ja kirjutasi nende põhjal arvustusi, mis ilmusid festivali ajal ajakirjas Hea Laps.

Lastekirjanduse autorite tuur „Tuleme külla!“ külastas 2024. aasta kevadel Kihnu raamatukogu. Kihnu lastele esinesid Ilmar Tomusk, Kairi Look ja illustraator Anne Pikkov. Sügisene tuur viis Läänemaale (Oru ja Ridala raamatukogu), kus esinesid Tiina Laanem, Jaanus Vaiksoo ja illustraator Sirly Oder. Keskuse algatatud lastekirjanike tuur sai alguse 2013. aastal. Tuuri korraldamist toetab Eesti Kultuurkapital.

2024. aastal toimus Eesti haiglate lasteosakondadele loodud raamatukarussellide asukohtade ja seisukorra kaardistamine pärast pikka isolatsiooniperioodi. Heas korras ja jätkuvalt on haiglates kasutuses **24 raamatukarusselli** ning 2024. aastal said kõik toimivad karussellid varustatud uute raamatutega.

Heategevusfondi Aitan Lapsi! poolt 2018. aastal maaraamatukogudele kingitud 26 eridisainiga laste lugemiskeskusest „**Rampsu raamatukogu**“ olid töös kõikides maakondades ning toetasid „Lugemisisu“ programmi läbiviimist.

Koostöös autorite ja kirjastustega toimusid mitmed raamatuesitlused:

- 10. mai raamatu „Plekiraamat“ esitlus, autor Joanna Liivak ja illustraator Liisa Kruusmägi
- 10. mai raamatu „Mina olen illustraator“ esitlus, autor Kertu Sillaste
- 13. mai raamatu „Mona erakordne ema“ esitlus, autor Liis Sein ja illustraator Ulla Saar
- 17. mai raamatu „Taks ja Togi suvi“ esitlus, autor Kadri Hinrikus ja illustraator Elina Sildre
- 24. mai raamatu „Konn“ esitlus, autor Anti Saar ja illustraator Regina Lukk-Toompere
- 12. september Ukraina keelse Tähekesese esitlus
- 18. november raamatu „King nr 42“ esitlus, autor Jaanus Vaiksoo ja illustraator Katrin Kaev

- 12. detsember raamatu „Härra Haraldi unistuste aed“, autor Anti Saar ja illustraator Marja-Liisa Plats

Keskuse saal on olnud läbi aastate hinnatud **kontserdite** toimumispaik laste muusikakoolidele. Aktiivsemad korraldajad on Nõmme Muusikakool, VHK Muusikamaja, Rocca al Mare Kool, Liia Lille klaveristuudio, Päikesefuuga klaveristuudio. Seoses MUBA avamisega on aga huvi vähenenud ning kontserte korraldatakse harva.

2025. AASTAL ON KAVAS:

- luua peakülalise programm Bologna rahvusvahelisele lasteraamatu messile 2025. aasta kevadel;
- alustada keskuse ekspositsioonide uuendamist;
- analüüsida keskuses toimuvat laste vabaaja ja huvitegevust ning vajadusel uuendada teenuseid;
- jätkata koostööd 8 muuseumiga programmi „Puust ja punaseks“ läbiviimisel;
- korraldada koostöös Rahvakultuurikeskusega jutuvestmise konkurss Tallinna koolidele;
- jätkata koostööd koolide ja lasteaedadega pakkudes neile õppekavaga haakuvaid teema- ja raamatutunde;
- luua näituseprojekte, millega kaasneb spetsiaalne ruumikujundus ja haridusprogramm;
- osaleda programmiga kirjandusfestivalil HeadRead, Kadrioru Kirjandustänavana festivalil, Hiiumaa ja Pärnu kirjandusfestivalidel;
- tähistada lastekirjandusega seotud tähtpäevi: Eesti kirjanduse kooslugemise päev, emakeelepäev, ettelugemise päev, rahvusvaheline lasteraamatupäev jne;
- koostöös maakonnaraamatukogudega viia läbi kirjandusmäng, korraldada ettelugemise võistlus ning lastekirjanike turid;
- laiendada keskuse koostöövõrgustikku lasteraamatute populariseerimisel, leida ettevõtmistele toetajaid ja sponsoreid.

TEENUSVALDKOND: LASTEKIRJANDUSE RAHVUSVAHELISTUMINE

2024. aastal osales keskus **rahvusvahelistel raamatumessidel** Vilniuses, Bolognas, Prahlas, Frankfurdis, Helsingis ja Montreuilis. Väliskirjastajatega suhtlemise kõrval on olulisel kohal kirjanike ja illustraatorite nõustamine ning nende kokkuviiimine väliskirjastustega. Kohtumiste põhjal saab öelda, et kirjastajate huvi eesti lastekirjanduse avaldamise vastu on suurenenud ning areneb ka koostöö välismaiste lastekirjandusega tegelevate kultuuriorganisatsioonide ja festivalidega.

Möödunud aastal toimusid autorite esinemised ja residentuurid Ameerika Ühendriikides (Kairi Look), Saksamaal (Kairi Look, Jaanus Vaiksoo, Tiiu Kitsik), Peruu (Reda Tomingas, Liisa Kruusmägi), Portugalis (Liisa Kruusmägi), Tšehhis (Pamela Samel), Šveitsis (Kätlin Kaldmaa), Poolas (Reda Tomingas, Leelo Tungal), Rootsis (Ulla Saar), Itaalias (Anti Saar, Joonas Sildre) ja Soomes (Marja-Liisa Plats, Joonas Sildre, Leelo Tungal, Kairi Look, Piret Jaaks, Kätlin Vainola, Kertu Sillaste, Pamela Samel, Tuulike Kivestu), Luksemburgis (Anti Saar), Leedus (Ulla Saar, Reda Tomingas, Liisa Kruusmägi, Kertu Sillaste) ja Lätis (Marja-Liisa Plats, Triinu Laan).

2024. aasta juunis korraldas keskus koostöös Müncheni Noorteraamatukoguga Saksa kirjastajatele ja ajakirjanikele seminari, kus tutvustasid oma loomingut Kairi Look, Jaanus Vaiksoo ja Tiiu Kitsik. Keskuse tööst rääkis Ulla Saar ja Eesti lastekirjandusest Katja Wiebe. Järelkajana ilmus Saksa IBBY ajakirjas „Julit“ intervjuu Ulla Saarega ja artikkel Baltimaade lastekirjandusest.

2024. aasta augustis toimusid keskuses soome kirjastuse WSOY õpipäevad, mille raames tutvustati kirjastajatele keskust ja uuemat eesti lastekirjandust. Tänu sellele ilmub 2025. aastal WSOY kirjastuses Triinu Laane ja Marja-Liisa Platsi „Luukere Juhani juhtumised“.

Eesti lastekirjanike ja illustraatorite loomingut avaldatakse jätkuvalt välismaal ja 2024. aastal ilmus 42 tõlget (2023 - 39 tõlget). Pikemaajalisem plaan näitab kasvu ja 2025. aastaks on plaanis juba 45 tõlget.

2024. aastal olid enim tõlgitud autor Triinu Laan, kellel ilmus aasta jooksul võõrkeeltes viis raamatut (itaalia, inglise, korea, sloveenia, horvaatia). Enim eesti lasteraamatuid ilmus läti (6), soome (6), sloveenia (4), horvaatia (4), itaalia (3), leedu (3) ja poola keeles (3). On rõõm tõdeda, et eesti lasteraamatute väljaandmine Balkani riikides järjest kasvab ning tõlgitakse ka erinevaid autoreid. Tänavu ilmusid sloveeni keeles esmakordselt Juhani Püttsepa, Triinu Laane ja Urmas Reinmaa raamatud. Kokku ilmus eelmisel aastal Balkani keeltes üheksa raamatut. Taas üle pika aja ilmus üks kreekakeelne raamat, Urmas Reinmaa „Kust sa selle leidsid?“. Tähelepanuväärseimateks võõrkeelseteks väljaanneteks võibki pidada eelpoolnimetatud raamatut kreeka keeles ja Triinu Laane „Luukere Juhani juhtumised“ ilmumist korea keeles. Esmakordselt ilmusid eesti lastekirjanduse tõlkeid audioraamatutena- soome keeles avaldati Leelo Tungla „Seltsimees laps“ sarja kolm raamatut. Tõlgete nimekiri ilmub jooksvalt keskuse kodulehel.

Väliskirjastajad on üles leidnud ka eesti illustraatorid ja esitavad neile üha enam otsetellimusi. 2024 ilmus neli raamatut, vastavalt soome, inglise, prantsuse ja leedu keeles. 2025. aastal on teada juba neli otsetellimust. Kindlasti on sellele kaasa aidanud eesti illustraatorite edukad esinemised rahvusvahelistel konkurssidel aga ka keskuse pidev teavitustöö.

Enim avaldatud Eesti raamatuillustraatorid olid Marja-Liisa Plats (kümme tõlget) ja Ulla Saar (kuus tõlget), kelle illustreeritud raamatuid avaldati kokku kümnes keeles.

Läinud aasta tõi mitmeid **rahvusvahelisi tunnustusi** meie lastekirjanduse tegijatele. Suurim rahvusvaheline laste- ja noortekirjanduse raamatukogu maailmas, Müncheni noorteraamatukogu,

valis oma 2024. aasta lasteraamatute kataloogi „The White Ravens“ kaks Eesti lastekirjanduse teost. Nendeks olid Mari Teede ja Marja-Liisa Platsi raamat „Ingmar ja meri“ ja Lille Roometsa „Mina ja August“. Joonas Sildre teos „Kahe heli vahel“ pälvis Ameerika ühendriikides Pub Design Awards' kuldmedali graafilise romaani kategoorias. Ameerika Ühendriikides auhinnati kõrgelt ka Triinu Laane ja Marja-Liisa Platsi teost „Luukere Juhani juhtumised“, mis pälvis Mildred L. Batchelder' auhinna parimale 2024. aastal inglise keelde tõlgitud lasteraamatule. Andrus Kivirähk ja Anne Pikkov olid 2024. aasta Astrid Lindgreni auhinna nominendid. Läti Lastekirjanduse Keskuse korraldatud lugemisprogrammis „Laste-, noorte- ja lapsevanemate žürii 2024“ auhinnad ka Juhani Püttsepa „Vanaema, kes muutus kutsikaks“, Ilmar Tomuski „Kolmanda A kriminalistid“, Indrek Koffi „Kuhu lapsed said?“ ja Kadri Hinikuse „Elevant“.

2024. aastal toimus Eesti-Soome ühisprojekt „Sõnasillad“, milles osalesid eesti ja soome kirjanikud ja illustraatorid. Eestist osalesid projektis illustraatorid Pamela Samel, Kertu Sillaste, Tuulike Kivestu ja kirjanikest Kairi Look, Kätlin Vainola ja Piret Jaaks. Projekti tulemusel ilmub soome-eesti autorite koostöös mitu raamatut nii Soome kui Eesti kirjastustelt.

Eesti lastekirjanduse keskus annab igal aastal välja ingliskeelset lastekirjanduse kataloogi „**Children's Books From Estonia**“ raamatutest, mida soovitab tõlkida. 2024. aasta kataloogis oli esindatud 21 teost ja tutvustati uusi autoreid (Mari Teede, Eva Roos, Ketlin Priilinn, Elo Annion, Reda Tomingas, Liisa Kruusmägi, Grethe Rõõm). Keskuse ingliskeelsel veebilehel on üleval 35 lastekirjaniku ja 43 illustraatori loomingut tutvustavad profiilid. Valikus olevate raamatute kohta on avaldatud tõlkekatkendid. Kodulehele lisati 28 ingliskeelset tõlkekatkendit. Väliskirjastajaid ja -partnereid teavitati ingliskeelsete uudistega, et hoida neid kursis eesti lastekirjanduses toimuvaga. 2019. aasta lõpust hakkas ilmuma uudiskiri väliskirjastajatele. Tõlkijate uudiskiri ilmub neli-kuus korda aastas, et hoida neid kursis uute ilmuvate lasteraamatutega ja eesti lastekirjanduse uudistega.

Keskuse kodulehel on loodud lasteraamatute tõlkijate profiilid. Hetkel on nimekirjas 70 tõlkijat, kellest 28 on olemas ingliskeelne profiil (Anja Salokannel, Boris Vidović, Birgita Bonde Hansen, Carsten Wilms, Consuelo Rubio Alcover, Julija Potrč Šavli, Anna Michalczuk-Podlecki, Viltare Mickevičiene, Maima Grīnberga, Bence Patat, Mónica Segesdi, Cornelius Hasselblatt, Adam Cullen, Daila Ozola, Guntars Godinš, Maia Melts, Kaisu Lahikainen, Anna Kyrö, Anja Salokannel, Maximilian Murmann, Danute Giraite, Martin Carayol, Frans van Nes, Jean-Pascal Ollivry, Daniele Monticelli, Katja Novak, Chris Reintal, Marta Perlikiewitz).

Rahvusvaheline näitustegevus püsis samas mahus. 2024. aastal toimus välisriikides 10 näitust. Uue sihtkohana jõudis Eesti illustraatorite grupinäitus „Sirvime eesti lasteraamatuid“ Kasahstani Akadeemilisse Raamatukokku (20.04.-5.05.) ja Almatõ Laste Keskraamatukokku (8.-30.06.). Üle pika aja oli taas Eesti illustratsiooninäitus Leedus Martynas Mažvydase Rahvusraamatukogus, (8.08.-22.09.) ning aasta lõpuks jõudis Leetu ka Eesti-Hispaania illustraatorite ühisnäitus. Jätkusid head koostöösuhted Poolaga, meie illustratsiooninäitus oli avatud Płocki linna kunstigaleriis.

Koostöös Eesti Kirjastuste Liiduga algasid aktiivsed ja suuremahulised ettevalmistused 2025. aasta kevadeks, kui **Eesti on esmakordselt peakülaline Bologna rahvusvahelisel lasteraamatumessil** (*Bologna Children's Book Fair – BCBF*). Tegemist on vanima ja suurima lastekirjanduse sündmusega, mis toob igal kevadel kokku tuhanded lasteraamatute autorid ja tegijad üle maailma. Messil on kaks peasuunda – anda ülevaade lastekirjanduse kultuurilisest mitmekesisusest ja illustratsioonikunsti trendidest ning arendada valdkondlikku äritegevust, viies kokku autorid, agendid ja kirjastajad.

Eesti on BCBFil osalenud 15 aastat eesmärgiga tutvustada maailmale meie algupärast lastekirjandust ning luua koostöösuhteid raamatute ilmumiseks välisriikides. Riigi esindatust on korraldavad koos Eesti Kirjastuste Liit ja Eesti Lastekirjanduse Keskus ning seda rahastab Kultuuriministeerium. Messi peakülalise staatus võimaldab luua programmi pealavale, luua suur näitus messi peahalli ja seeläbi loob paremad võimalused oma lastekirjanduse ja selle autorite tutvustamiseks. Messiga samaaegselt toimub Bologna linnas kirjandusfestival „[BOOM! Crescere nei Libri](#)“.

2024. aasta esimesel poolel toimusid loomekonkursid visuaalse identiteedi ja linnanäituse kuraatori leidmiseks. Visuaalse identiteedi konkursile laekus 5 tööd loovagentuuridelt Rakett, Tuumik Stúdio, Ruum 414, Halling Stúdio, Stúdio Stúdio. Loomekonkursi võitis disainiagentuur Stúdio Stúdio, kelle toel luuakse projekti kommunikatsiooni- ja turundusmaterjalid. Samuti toimus kuraatorikonkurss Bologna linnas toimuva illustratsiooninäituse loomiseks. Ettepanek konkursil osalemiseks tehti 5 näituse kuraatorile, valituks osutus Bianka Soe näitusega „Cittadini Creativi“. Messialal toimuva Eesti illustratsiooninäituse loomist koordineerib Eesti Lastekirjanduse Keskus. Messiga kaasneb konverentsiprogramm ning põhjaliku ettevalmistuse tulemusena on Eesti juhtida üle 10 vestluspaneeli. Samuti toimuvad messi raames kohtumised autoritega nii messialal kui ka Bologna linnas. Projekti kommunikatsiooniks luuakse eraldi koduleht www.estonia2025bologna.com. Projekti ettevalmistusega on seotud pea kogu keskuse kollektiiv.

2025. AASTAL ON KAVAS

- esindada ja tutvustada Eestit peakülalises Bologna rahvusvahelisel lasteraamatumessil;
- tutvustada eesti lastekirjanike ja illustraatorite loomingut välismaal;
- osaleda raamatumessidel Vilniuses, Bolognas, Prahlas, Göteborgis, Frankfurdis, Helsingis ja Montreuilis;
- jätkata ja leida uusi rahvusvahelisi koostööprojekte, mis annaksid Eesti autoritele laiemat nähtavust ja suurendaks koostööd välismaiste kirjastustega;
- jätkata rahvusvahelist koostööd Euroopa lastekirjandusfestivalide platvormi loomisel, leida Eesti autoritele võimalusi välisfestivalidel esinemiseks;
- täiendada ja arendada eesti lastekirjandust, autoreid ja tõlkijaid tutvustavat ingliskeelset veebilehte;
- avaldada kirjanikke ja illustraatoreid tutvustavaid trükiseid ning eesti lastekirjandust tutvustavat uudiskirja tõlkijatele ja kirjastajatele;
- eksponeerida illustratsiooninäitusi välisriikides ning laiendada koostöövõrgustikku;
- jätkata koostööd Müncheneri Laste- ja Noorteraamatukoguga “White Raven” kataloogi koostamisel ja meie lastekirjanduse tutvustamiseks maailmas;
- jätkata koostööd Eesti Kirjanduse Teabekeskuse ja Eesti Kirjastuste Liiduga kirjanduse tutvustamiseks välisriikides.

LISA 1. MÕÕDIKUD

1. KÜLASTUSED

Jrk. nr.	Nimetus	31.12.2023	sihttase 2024	31.12.2024	sihttase 2025
1.1.	Keskuse külastusi	46 017	45 000	45 911	45 000
1.2.	Keskuse kodulehe külastusi	100 923	100 000	116 892	100 000
1.3.	Andmebaasi ELLSA külastajate arv	2 592	2 500	1 343	1 500

2. LASTEKIRJANDUSE ARENDAMINE

Jrk. nr.	Nimetus	31.12.2023	sihttase 2024	31.12.2024	sihttase 2025
2.1.	Teabeallikad				
2.1.1.	Andmebaasis ELLSA autoreid	105	110	112	110
	sh kirjanikud	64	67	69	72
	sh illustraatorid	41	43	43	46
2.1.2.	Koostatud raamatute tutvustusi	133	110	146	110
2.1.3.	Avaldatud raamatute arvustusi	56	50	55	50
2.1.4.	Kirjastatud väljaandeid	4	4	4	4
2.1.5.	Vastatud päringutele	191	150	158	150
2.2.	Koolitused, ettekanded				
2.2.1.	Korraldatud koolitusi	14	14	14	7
	Keskmine RI	9,3	9,0	9,62	9,0
	Keskmine SI	81	85	91	90
2.2.2.	Osalejaid koolitustel (koos veebis osalejatega)	772	1 000	673	500
2.2.3.	Ettekandeid	76	50	52	60
2.2.4.	Artikleid	69	60	68	65
2.3.	Loomekonkurssse täiskasvanutele	2	1	1	1
2.3.1.	Pildiraamatute konkurss „Põlvepikuraamat“, laekunud käsikirju	71	-	-	-
2.3.2.	Lastejutuvõistlus „Minu esimene raamat“, laekunud käsikirju	25	-	-	-
2.3.3.	Noorteromaani võistlus, laekunud käsikirju	-	-	15	-
2.4.	Töötajate osalemised žüriides, komisjonides jm (LISA 5)	50	-	41	-
2.5.	Loomekonkurssse lastele	3	2	2	3
	Sten Roosi muinasjutuvõistlusel osalejaid	253	250	241	250
	Kriitikakonkursil Kapsas osalejaid	88	30	83	100
	Muudel konkurssidel osalejaid	71	50	32	100

2.6.	Tunnustused,auhinnad, stipendiumid (keskuse poolt)	7	6	6	6
2.7.	Huviringid lastele keskus				
2.7.1.	Loovkirjutamine				
	tunde	91	60	99	90
	osalejaid	49	40	49	50
2.7.2.	Illustratsioonikunst				
	tunde	70	60	94	60
	osalejaid	59	35	92	60
2.7.3.	Koomiks				
	tunde	33	15	19	-
	osalejaid	6	10	6	-

3. LASTEKIRJANDUSE POPULARISEERIMINE

Jrk.nr.	Nimetus	31.12.2023	sihttase 2024	31.12.2024	sihttase 2025
3.1.	Lugejateenindus				
3.1.1.	Registreeritud lugejaid (aasta jooksul)	2 172	2 000	2 281	2 000
3.1.2.	Raamatukogu külastusi	23 900	20 000	22 982	20 000
3.1.3.	Laenutusi	70 588	60 000	69 602	70 000
3.1.4.	E-kataloogi külastusi	31 331	50 000	116 892	100 000
3.1.5.	E-kataloogi otsinguid	12 363	11 000	11 945	11 000
3.2.	Üritused keskus				
3.2.1.	Üritusi lastele keskus	491	470	438	450
	sh mudilastunde	60	40	67	60
	sh rühmakülastusi	325	300	296	300
	Rühmakülastuste RI	9,81	9	9,67	9
	Rühmakülastuste SI	93	90	91	90
	sh perehommikuid	22	20	21	20
	sh laste sünnipäeva tähistamisi	22	25	11	15
	sh raamatuesitlusi+Headread programm	17	25	16	15
	sh kontserdid	15	20	9	-
	sh muud üritused	30	25	18	25
3.2.2.	Lasteüritustel osalejaid keskus	14 198	9 000	11 600	10 000
3.2.3.	Üritusi täiskasvanutele keskus	29	35	26	30
3.2.4.	Täiskasvanute üritustel osalejaid keskus	1 103	1 000	1003	1 000
3.3.	Näitused	212	75	114	120
	sh raamatute väljapanekuid keskus	82	35	74	80
	sh kunstinäituseid keskus	16	10	10	10
	sh kunstinäituseid mujal Eestis	39	30	30	30
3.4.	Koostööprojektid				

3.4.1.	Lugemisprogramm Lugemisisu				
	hooajal osalenud raamatukogusid	211	211	211	212
	üksikosalejaid	8 924	10 000	9 815	10 000
	lasteaiarühmi	254	260	244	260
	RI	9	9	9,4	9
	SI	76	80	81	80
3.4.2.	Nukitsa konkurss				
	osalenud keskraamatukogusid	-	17	16	-
	hääletuses osalejaid	-	6 000	6 707	-
3.4.3.	Kirjandusmäng				
	osalenud maakondade võistkondi	16	-	-	17
	osalejaid	48	-	-	51
3.4.4.	Tegelusnäitus „Pikk-pikk teekond“				
	osalenud raamatukogusid	19	20	55	30
	toimunud teematunde	100	80	264	100
	osalejaid	1 755	1 000	4 178	1 500
3.4.5.	Ettelugemiskonkursi finaal				
	osalenud keskraamatukogusid	17	17	17	17
3.4.7.	Lastekirjanduse autorite tuur „Tuleme külla!“, külastatud raamatukogusid	4	4	3	4
	osalejaid	280	300	250	300
3.4.8.	Kadrioru kirjandustänavava festivali lasteprogrammis osalejaid	110	200	110	200
3.4.9.	Hiumaa kirjandusfestival	342	100	342	-
3.4.10	Laste kirjandusfestival LUUP perepäev	250	250	-	-
3.4.11	Pärnu Kirjandusfestival	575	-	575	500
3.4.12	Ettelugemispäev (veebis osalejad)	30 000	25 000	30 000	30 000
3.5.	Kingitud raamatut „Pisike puu“	7 000	7 000	8000	5 000

4. LASTEKIRJANDUSE RAHVUSVAHELISTUMINE

Jrk. nr.	Nimetus	31.12.2023	sihttase 2024	31.12.2024	sihttase 2025
4.1.	Väliskirjastajaid, kes on avaldanud Eesti lasteraamatuid	20	30	24	27
4.2.	Välismaal ilmunud eesti autorite tõlkeid	39	40	42	40
4.4.	Avaldatud keeled	18	18	16	18
4.5.	Osaletud välismessidel (k.a. virtuaalsed)	5	5	6	6
4.6.	Autorite välisesinemisi	16	10	30	30
4.7.	Näituseid välismaal	9	10	6	10

5. RESSURSID

Jrk. nr.	Nimetus	31.12.2022	31.12.2023	31.12.2024	01.01.2025
5.1.	Personal				
5.1.1.	Ametis töötajaid	18	19	19	19
5.1.2.	Koosseisulisi ametikohti	18	19	19	19
5.1.3.	Koormus	16,5	17,5	17,5	17,5
5.1.4.	Kõrgharidusega töötajaid	17	16	16	16
5.1.5.	Töötajate liikumised	1	2	1	2
5.2.	Kogud				
5.2.1.	Kokku teavikuid	68 207	68 868	69 367	-
	sh kinniskogu	33 635	33 571	33 362	-
	sh laenutuskogu	30 438	31 189	31 596	-
	sh illustratsioonikogu	4 134	4 108	4 409	-
5.2.2.	Ennistatud teavikuid	-	32	26	-
5.2.3.	Hoidlate keskmine temp. (Celsius)	20	21	21	-
5.2.4.	Hoidlate niiskustaseme ülemäär (%)	36,8	36,8	46,8	-
5.3.	Eelarve (eurodes)	1 003 418	869 013	1 045 570	969 060
5.3.1.	Tegevuskulud (liik 20)	651 347	589 539	700 190	687 847
	sh personalikulu	505 720	425 269	514 470	520 970
	sh majandamiskulu	145 627	164 270	185 720	166 877
5.3.2.	Vahendid Riigi Kinnisvara ASile	234 013	201 159	214 079	206 213
5.3.3.	Investeering (teavikud kogusse)	23 000	23 000	23 000	23 000
5.3.4.	Omatulu (liik 44)	68 722	41 350	99 901	50 000
5.3.5.	Toetused projektidele	26 336	13 965	8 400	2 000

LISA 2. Publikatsioonid

Artiklid

ERRi lugemispäeviku rubriigile valmis 9 artiklit, kus käsitleti 30 laste- ja noorteraamatut. Projekt lõppes septembris ERRi kärbeta tõttu.

1. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: islandi lastekirjandusest tehisaruni, 20.01.2024 - [Jaanika Palmi lugemispäevik: islandi lastekirjandusest tehisaruni | Kirjandus | ERR](#)
2. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: raamatud, mis muutuvad eriti võluvaks ette lugedes, 10.02.2024 - [Jaanika Palmi lugemispäevik: raamatud, mis muutuvad eriti võluvaks ette lugedes | Kirjandus | ERR](#)
3. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: salakavalad pildiraamatud, 16.03.2024 - [Jaanika Palmi lugemispäevik: salakavalad pildiraamatud | Kirjandus | ERR](#)
4. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: noortekirjandus, mis puudutab, 13.04.2024 - [Jaanika Palmi lugemispäevik: noortekirjandus, mis puudutab | Kirjandus | ERR](#)

5. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: hirmudest ja nendega hakkamasaamisest, 11.05.2024 - [Jaanika Palmi lugemispäevik: hirmudest ja nendega hakkamasaamisest | Kirjandus | ERR](#)
6. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: hea raamat seisab lapse ja noore kõrval ka keerulistel hetkedel, 15.06.2024 - <https://kultuur.err.ee/1609371740/jaanika-palmi-lugemispaevik-hea-raamat-seisab-lapse-ja-noore-korval-ka-keerulistel-hetkedel>
7. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: siili igatsusest maiasmokk-konnadeni, 13.07.2024 - [Jaanika Palmi lugemispäevik: siili igatsusest maiasmokk-konnadeni | Kirjandus | ERR](#)
8. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: raamatud, mis julgustavad ja inspireerivad, 10.08.2024 - [Jaanika Palmi lugemispäevik: raamatud, mis julgustavad ja inspireerivad | Kirjandus | ERR](#)
9. Jaanika Palm. Jaanika Palmi lugemispäevik: kuidas kooliga hakkama saada, 28.09.2024 - [Jaanika Palmi lugemispäevik: kuidas kooliga hakkama saada | Kirjandus | ERR](#)
10. Jaanika Palm. AK kirjanduskool: Kuhlbars viis ilmaliku lasteluule koolidesse. Postimees, 27.oktoober; [AK KIRJANDUSKOOL \) Kuhlbars viis ilmaliku lasteluule koolidesse](#)
11. Jaanika Palm. AK Kirjanduskool: Alide Dahlbergi „Väike Mai“. Postimees, 6. juuli; [AK KIRJANDUSKOOL \) Alide Dahlbergi «Väike Mai»](#)
12. Milleks meile Lotte? Aga headus teeb maailma huvitavaks. Postimees, 11.mai; [LOTTEMAANIA \) Milleks meile Lotte? Aga headus teeb maailma huvitavaks](#)
13. Raamatud jõulukungiks. Laste- ja noortekirjandusaasta 2024. Postimees, 13.detsember; [RAAMATUD JÕULUKINGIKS \) Jaanika Palm soovib parimat lastekirjandust: Look, Gębka, Małkowski, Kareva jt](#)
14. Jaanika Palm. „Päriselt ja mängult. Mõtteid Hando Runneli loomingust lastele“. Raamatus „Runnel on kõige all“, Ilmamaa 2024.
15. Jaanika Palm. Igaüks on isemoodi, aga oluline. Mitmekesisus lasteraamatuis. Õpetajate Leht, 2.aprill, [Igaüks on isemoodi, aga oluline. Mitmekesisus lasteraamatuis : Õpetajate Leht](#)
16. Jaanika Palm. Ülevaade. Kirjandusaasta 2024. ERR kultuuriportaal, 30. detsember; [Ülevaade. Kirjandusaasta 2024 | Kirjandus | ERR](#)
17. Jaanika Palm. Raamatuaasta 2024. Vaevustes eesti kultuur kutsub oma suuri surnuid appi Eesti Ekspress Areen, 21. detsember; [Raamatuaasta 2024. Vaevustes eesti kultuur kutsub oma suuri surnuid appi - Eesti Ekspress](#)
18. Kadri Naanu. Lapsesõbralik teos sõltuvusest ja lootusest. Sirp, 15.11.2024. [Lapsesõbralik teos sõltuvusest ja lootusest — Sirp](#)
19. Helena Kostenok. Lapsed ja raamatud: kuidas kujundada lugemishuvi? Eesti Ekspress, Kooliaeg erileht, 21.08.2024.

Arvustused Kuu raamatu rubriigis

1. Jaanuar 2024. Arndís Þórarinsdóttir „Surmasõlm“
2. Veebruar 2024. Indrek Koff „Issi!“
3. Märts 2024. Kairi Look, Anne Pikkov „Natuke suur“
4. Aprill 2024. Cornelia Travniccek „Ketsid“
5. Mai 2024. Doris Kareva „Puhas lora“
6. Juuni 2024. Maria Parr „Oskar ja mina. Kõik meie mängukohad“
7. August 2024. Sarah Crossan „Kus süda peaks olema“
8. September 2024. Tiiu Kitsik „Me kolime ära“
9. Oktoober 2024. Rán Flygenring „Tulemägi“

10. November 2024. Artur Gėbka „Isa pudel“
11. Detsember 2024. Triinu Laan „Poiss ja papa“

Uudiskirja rubriik Varasalv

1. Alide Dahlberg „Mutionu pidu“ (1926)
2. Eduard Vilde „Minu esimesed „triibulised““ (1904)
3. Heljo Mänd „Toomas Linnupoeg“ (1978) (*Ene Mclaughlin, praktikant*)
4. Juhan Liiv „Vari“ (1894)
5. Ottokar Domma „Usin õpilane Ottokar. Rüblik Ottokar. Maailmaparandaja Ottokar“ (1985)
6. Asta Kass „Pahupidi puhkus“ (1983)
7. Tove Jansson „Muumitroll“ (1975)
8. Helga Nõu „Ruuduline röövel“ (1965)
9. Heljo Mänd „Väikesed võililled“ (1983) (*Katrinka Josephine Savimägi, praktikant*)
10. Juhan Jaik „Kaarnakivi“ (1931)
11. Ellen Niit „Kuidas leiti näärpüu“ (1954)

Postimees Apollo raamatuportaali tutvustused (15 artiklit, 99 raamatut)

1. 6 fantaasiaraamatut fantastilise uue lugemisaasta loomiseks - [LUGEMISSOOVITUSED } 6 fantaasiaraamatut fantastilise uue lugemisaasta loomiseks](#)
2. 6 haaravat raamatut teadmishuvilistele lastele - [LUGEMISSOOVITUSED } 6 haaravat raamatut teadmishuvilistele lastele](#)
3. 5 raamatut luulesõbrale, kes oskab emakeele ilu hinnata - [LUGEMISSOOVITUSED } 5 raamatut luulesõbrale, kes oskab emakeele ilu hinnata](#)
4. 6 värsket põnevusraamatut, mida lapsed lugeda tahaks - [LUGEMIST LASTELE } 6 värsket põnevusraamatut, mida lapsed lugeda tahaks](#)
5. 6 eriilmelist raamatut, mille seast leiab iga noor endale huvitavat lugemist - [6 eriilmelist raamatut, mille seast leiab iga noor endale huvitavat lugemist](#) (*Ene Mclaughlin, praktikant*)
6. 6 raamatut, millega koolivaheajale hoog sisse lükata - [LUGEMIST LASTELE } 6 raamatut, millega koolivaheajale hoog sisse lükata](#)
7. 6 vahvat lasteraamatut spordihuvilistele - [LUGEMISSOOVITUSED } 6 vahvat lasteraamatut spordihuvilistele](#)
8. 7 innustavat elulooraamatut ja -sarja, mida lapsed võiksid lugeda - [7 innustavat elulooraamatut ja -sarja, mida lapsed võiksid lugeda](#)
9. 8 murdeaabitsat, mis pakuvad ohtralt avastamisrõõmu nii lastele kui nende vanematele - [8 murdeaabitsat, mis pakuvad ohtralt avastamisrõõmu nii lastele kui nende vanematele](#)
10. 6 kuninglikku lasteraamatut, mida on lust lugeda - [6 kuninglikku lasteraamatut, mida on lust lugeda](#)
11. 7 lasteraamatut, mis aitavad lastega surmast rääkida - [7 lasteraamatut, mis aitavad lastega surmast rääkida](#) (*Katrinka Josephine Savimägi, praktikant*)
12. 6 armsat raamatut, millega pühademeeleollu sisse elada - [6 armsat raamatut, millega pühademeeleollu sisse elada](#)
13. 7 vahvat pildiraamatut, mida väikelastele jõuluks kinkida - [EKSPERT SOOVITAB } 7 vahvat pildiraamatut, mida väikelastele jõuluks kinkida](#)

14. 6 raamatut, mida kooliealised lapsed tahaksid jõuluks saada - [EKSPERT SOOVITAB } 6 raamatut, mida kooliealised lapsed tahaksid jõuluks saada](#)
(Anne Kõrge)
15. 6 raamatut, mis võiksid kõnetada teismelisi ([EKSPERT SOOVITAB } 6 raamatut, mis võiksid kõnetada teismelisi](#)) (Helena Kostenok)

Ajakirjas Nukits 2024 ilmunud artiklid

- Krista Kumberg. Krunniga tädi ja hiirvaikne ruum – kas ikka veel?
- Indrek Koff. Kuidas jõuda raamatuni, mis aitaks lapsi muusika juurde tuua?
Mari Klein. No mida sa seal toimetad?
- Ulla Saar. Eesti lastekirjanduse hääl välisturgudel
- Lastele meeldivad miskipärast natuke tobedad lood. Georg Voldemar Tomuski intervjuu Ilmar Tomuskiga
- Eesti lastekirjanduse sündmusi 2024
- Kertu Sillaste. Sõnasillad üle lahe
- Triin Soone. Eesti on 2025. aastal Bologna rahvusvahelise raamatumessi peakülaline
- Anu Amor-Narits, Veronika Raudsepp Linnupuu, Kirsti Läänesaar. Raamatukogu kutsub õue
- Tere, mina olen Kamber! Aasta lasteraamatukoguhoidja 2023 Grete Nootre!
- Hanneleele Kaldmaa. 20 aastat Paabeli Tornihinda

Koostöös ajakirjaga Hea Laps ilmus **Raamatudoktori nõuanderubriik**, kus vastati 11 kirjale ja igaühes neist soovitati kahte-kolme raamatut või sarja (kokku 23 raamatut või sarja). Raamatudoktori meiliaadressile laekus 14 kirja, millele vastati raamatusoovitustega.

LISA 3. Ettekanded

Viimsi raamatukogu (30.01.)

- Jaanika Palm „Noortekirjandusest ja noorte lugemisest“

Õpetajate maja. Võõrkeeleõpe lastekirjanduse toel (14.02.)

- Jaanika Palm „Eesti lastekirjandus ja selle tõlked. Lastekirjandus abiks võõrkeeletunnis“
- Triin Soone “Illustratsiooni tähtsus lasteraamatus”
- Katrin Tõnisson “Kuidas tekitada lastes lugemishuvi”

Lastekirjanduse aastakoosolek (05.03.)

- Jaanika Palm “Tavalises erilist nähes. Eesti algupärane lastekirjandus 2023“
- Krista Kumberg „Mõista ennast, mõista teisi. Tõlkekirjandus lastele 2023“
- Helena Kostenok „Uued algused. Noortekirjandus 2023“
- Triin Soone „Kas pilt ütleb rohkem kui tuhat sõna? Eesti lasteraamatuillustratsioon 2023“

Õpetajate Maja (02.04.) Kirjandusklubi: Lastekirjanduse roll II kooliastmes

- Jaanika Palm “Uuemast lastekirjandusest”
- Triin Soone “Illustratsioonist lasteraamatutes”
- Katrin Tõnisson “Kuidas tekitada lastes lugemishuvi”

Tartu algupärase lastekirjanduse päev „Tundeline teekond läbi laste- ja noortekirjanduse“ (10.04. Tartu Linnaraamatukogus)

- Jaanika Palm „Lastekirjandus tundlikel teemadel“

Bologna rahvusvaheline lasteraamtute mess (10.04., Bologna)

- Triin Soone “About Estonian Children’s Literature Centre”

Eesti Kirjanduse Seltsi ülevaatekoosolek (16.04., Tartu)

- Jaanika Palm „Eesti algupärane lastekirjandus 2023“

Koostööprojekt Soomega „Sõnasillad“ (21.05., Soome, Tampere):

- Jaanika Palm ja Helena Kostenok. **Children’s literature in Estonia: statistics and themes** - [Lastenkirjasilta – Sõnasillad – Word Bridges -seminar – Lastenkirjainstituutti](#)

Kirjandusfestival HeadRead (29.05)

- Katri Kirkkopelto ja „Molli“, moderaator Katrin Tõnisson
- Maian Kärmas, moderaator Liis Sein

Väliseesti õpetajate suvekool (24.07., Tallinn)

- Jaanika Palm „Uuem eesti lastekirjandus“
- Katrin Tõnisson “Eesti Lastekirjanduse Keskuse haridusprogrammid
- Triin Soone “Eesti Lastekirjanduse Keskusest”

Kiusamisvaba Kooli baaskoolitus (26.08.)

- Anne Kõrge “Kiusamise temaatikat käsitlevad laste- ja noorteraamatud”

Lugemisprogrammi „Lugemisisu“ stardikoolitus (13.09., Tallinn)

- Helena Kostenok „Tähelepanekuid värskest lastekirjandusest“
- Maili Liinev „Lugemisenõustamine“
- Liina Selgis „Sensoorsed abivahendid - kellele, miks ja kuidas?“
- Katrin Tõnisson „Lugemisisu programmist“
- Liina Otto „Uus teematund – aabitsatund“
- Katrin Tõnisson „Uus teematund – tahvlist tahvlini“

XXI Üleriigiline lasteraamatukoguhoidjate päev (18.09., Põlva)

- Triin Soone „Eesti Lastekirjanduse Keskuse tegemistest“

Seminar „Laps kirjanduses 12. Tõlkelasteraamat – dialoog või verbaalne luukere?“ (21.10. Tallinn)

- Elin Sütiste „Tõlkelastekirjandus kui väga eriline viis mõtestada elu ja maailma“
- Krister Kruusmaa „Lastekirjandusest andmepõhiselt ja võrgustikuanalüüsi abil“
- Jaanika Palm „Tõlkelastekirjandus – lüngatäitja või kultuuriline rikastaja? Viimaste aastate suundumusi“
- Krista Kumberg „Tõlkest leitud“
- Helena Kostenok „Noortekirjandus: kas tõlge üldse mängib mingit rolli või piisab omamaisest?“
- Hanneleele Kaldmaa „20 aastat Paabeli Tornil tõeauhinna“
- Ulla Saar „Näpsäkäävät, Burmemme ja teised. Eesti lastekirjandus tõlkes“
- Triinu Laan „Kuidas luukeresid ekspordida? „Luukere Juhani juhtumiste“ tõlketekonnad“
- Katja Novak „Ukrainakeelne Täheke: lastele mõeldes“
- Anneliis Lepp „Leia pildilt kümme erinevust ehk kuidas tõlkida illustratsiooni?“
- Risto Järv „Põhja konna tõlgetest pildikeelde“
- Elle-Mari Talivee „Kuidas tõlkida kägu?“

Erialapäev Tartumaal (23.10, Kõrveküla)

- Jaanika Palm „Mis on uut lastekirjanduses?“
- Helena Kostenok „Mis on uut noortekirjanduses?“
- Triin Soone „Mida pakub lastekirjanduse keskus raamatukogudele?“
- Triin Soone „Kuidas lugeda illustratsiooni?“
- Katrin Tõnisson „Kuidas tekitada lapses raamatuhuvi?“

Projekt „Minu väike raamatukogu“ koolituspäev (04.11., Tallinn)

- Jaanika Palm „Stardikoolitus 1.-2. klasside õpetajatele“

Projekt „Minu väike raamatukogu“ koolituspäev (05.11., Tallinn)

- Jaanika Palm „Stardikoolitus 3.-4. klasside õpetajatele“

Tartu Ülikooli eriseminar Ida-Virumaa lasteaiaõpetajatele (19.11.)

- 2 x Töötuba - Eesti lastekirjanduse kasutamine õppe- ja kasvatustöös, Katrin Tõnisson ja Liina Otto

Rahvusraamatukogu kutsekoolitus (21.11., Tallinn)

- Triin Soone „Eesti Lastekirjanduse Keskusest“

Kirjanike maja, Kultuuriministeeriumi diplomaatiline korpus (03.12.)

- Marju Kask "Estonia as the Guest of Honore at the Bologna Children's Book Fair"

Õppekäik Tallinna Ülikooli magistriõppe üliõpilastele (13.12.)

- Keskuse kogud (Anne Kõrge ja Tiia Suls)
- Ettekanne keskuse tegemistest (Helena Kostenok ja Jaanika Palm)

Esinemised meedias (Kuku Pärastlõuna (raamaturahvas) tutvustused, Vikerraadio jt)

- 11.01.2024, Helena Kostenok. Vikerraadio, Huvitaja. Nukitsa konkurs - <https://vikerraadio.err.ee/1609207373/huvitaja>
- 12.01.2024, Helena Kostenok. Kuku pärestlõuna, Nukitsa konkurs - <https://kuku.pleier.ee/podcast/kuku-parastlouna/172210>
- 18.01.2024, Jaanika Palm. Kuku raamaturahvas (Arndís Þórarinsdóttiri „Surmasõlm“, David Almond „Uhiuus poiss“, Indrek Koff „Issi!“ ja Ilmar Tomuski „Uks“ - <https://kuku.pleier.ee/podcast/kuku-parastlouna/175743>
- 22.02.2024, Anne Kõrge. Kuku raamaturahvas (Mari Teede „Ingmar ja meri“, Reeli Reinaus „Juuli ja August“, Eva Roos „Ema võtab kassi“)
- 28.03.2024, Ene McLaughlin, praktikant. Kuku raamaturahvas (Lille Roomets „Mina ja August“, Cornelia Travnicek „Ketsid“, Bart Moeyaert „Armastusest, mida me ei mõista“ - <https://kuku.pleier.ee/podcast/kuku-parastlouna/177415>
- 02.05.2024, Jaanika Palm. Kuku raamaturahvas (Antonia Murgo „Miss Detsember ja kuu klann“, Tomasz Malkowski „Lugu poisist, kes näeb kättega“, Tiina Laanem „Maailma parim liivaloss“ ja Doris Kareva „Puhas lora“ - <https://kuku.pleier.ee/podcast/kuku-parastlouna/178169>
- 06.06.2024, Anne Kõrge. Kuku raamaturahvas (Jana Maasik „Neetud aare“, Maria Parr „Oskar ja mina“, Liis Sein „Mona erakordne ema“) - <https://kuku.pleier.ee/podcast/kuku-parastlouna/179274>
- 13.06.2024, Jaanika Palm. Vikerraadio, Maian Kärmas. Soovitusi lastele suvelugemiseks - <https://vikerraadio.err.ee/1609357936/maian-karmas-kulas-on-jaanika-palm-ja-martin-erich-torjus>
- 29.08.2024, Helena Kostenok. Vikerraadio, noorte kirjandus ja arvustusvõistlus Kapsas - <https://vikerraadio.err.ee/1609426165/maian-karmas>
- 12.09.2024, Ulla Saar. Kuku raamaturahvas (Raun Flygenring „Tulemägi“, Stefan Boonen „Mis juhtus Leoga?“, Katrin Tõnisson „Notsu suur soov“ ja Kairi Look „Natuke suur“ - <https://kuku.pleier.ee/podcast/kuku-parastlouna/186557>
- 28.09.2024, Viive Noor. Vikerraadio, Kajalood <https://vikerraadio.err.ee/1609454203/kajalood-viive-noor-lapsed-harjuvad-lihtsa-pildikeele-lihtsate-sonumitega>
- 10.10.2024, Helena Kostenok. Kuku raamaturahvas (Mari Kujanpää „Koleda tüdruku päevaraamat“, Sarah Crossan „Kus süda peaks olema“, Elle McNicoll „Mingi säde“ - <https://kuku.pleier.ee/podcast/kuku-parastlouna/187178>
- 16.10.2024, Katrin Tõnisson. Vikerraadio, Huvitaja. Lugemisisu programmist <https://vikerraadio.err.ee/1609477551/huvitaja-asjade-parandamine-ning-lapsed-ja-raamatud>

- 02.11.2024, Jaanika Palm ja Helena Kostenok. Vikerraadio, Loetud ja kirjutatud, lastekirjanduse tõlkimine - <https://vikerraadio.err.ee/1609497440/loetud-ja-kirjutatud-lastekirjanduse-tolkimine>
- 14.11.2024, Jaanika Palm. Kuku raamaturahvas (Artur Gebka „Isa pudel“, Triinu Laan „Poiss ja papa“, Tiina Laanem „Liisu laseb jalga“, Ulla Saar „Ita ja Piuks“ - <https://kuku.pleier.ee/podcast/kuku-parastlouna/189008>
- 13.12.2024, Jaanika Palm. ERR, Terevisoon – raamatuid poiste jõulupakkidesse - <https://eeter.err.ee/1609550128/jaanika-palmi-raamatusoovitused-raamatuid-poiste-joulupakkidesse>
- 19.12.2024, Anne Kõrge. Kuku raamaturahvas (Katie Kirby „Lottie Brooks“, Bjørn F. Rørvik „Kolm karvast kitsekest“, Kätlin Kaldmaa „Jõulud Islandi moodi“ ja Lingren „Ühed ammused jõulud Smålandis) - <https://kuku.pleier.ee/podcast/kuku-parastlouna/189947>

LISA 4. Näitused

Näitused keskuses:

1. „Armastusega Lätimaalt“, Läti kunstnike jõulunäitus (5.12.2023-27.01.2024), osalesid Anita Paegle, Aleksejs Naumovs, Arta Ozola-Jaunarāja, Gita Treice, Anda Strautniece, Kitija Role, Ernests Kļaviņš ja Gundega Muzikante.
2. Stuudio 14 nukunäitus „Lumikellukesed detsembrikuus“ (5.12.2023-27.01.2024)
3. Arta Ozola-Jaunarāja isikunäitus „Pildilugu“ (30.01.-2.03.)
4. Rahvusvaheline illustratsiooninäitus „Millest räägib linn?“ (4.03.-10.05.), osalesid Ieva Babilaitė, Inga Dagilė, Simona Jurčiukonytė, Aušra Kiudulaitė ja Martynas Pavilionis Leedust; Aleksejs Naumovs, Gundega Muzikante, Līva Ozola, Anita Paegle ja Anna Vaivare Lätist; Kārt Einasto, Ragne Hoog, Marja-Liisa Plats, Ulla Saar ja Reda Tomingas Eestist; Maciek Blaźniak, Katarzyna Bogucka, Dominika Czerniak-Chojnacka, Gosia Kulik ja Adam Pękalski Poolast.
5. Eesti ja Hispaania illustraatorite ühisnäitus „Peegeldused“ (14.05-31.07.2024), osalesid Katrin Ehrlich, Kadi Kurema, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Jüri Mildeberg, Piret Mildeberg, Piret Niinepuu-Kiik, Viive Noor, Catherine Zarip, Urmas Viik, Tiina Mariam Reinsalu, Anne Pikkov, Ulla Saar, Kadri Ilves ja Liis Roden Eestist; Borja González, Mayte Alvarado, Adolfo Serra, Pep Brocal, Raquel Aparicio, Miguel Monck, Sandra Rilova, Laura Pérez Granel, Pablo Pérez Monforte, L.C. Bonpa Hispaaniast.
6. Stuudio 14 nukukunstinäitus „Peegeldused“ (14.05-31.07.)
7. Eesti kunstnike illustratsiooninäitus „Jutusta mulle muinasjuttu!“ (6.-31.08.), osalesid Made Balbat, Ede Peebo, Kadi Kurema, Tiia Mets, Maarja Vannas-Raid, Catherine Zarip, Kertu Sillaste, Ülle Meister, Urmas Viik, Tiina Mariam Reinsalu, Anu Kalm, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Viive Noor, Ulla Saar, Anne Pikkov, Jüri Mildeberg, Kristi Kangilaski.
8. Rahvusvaheline illustratsiooninäitus „Maagiline mets“ (3.09.-30.11.), osales 48 illustraatorit sh 17 Eestist ja 31 välismaalt, kokku 15 riigist: Regina Lukk-Toompere, Anne Linnamägi, Catherine Zarip, Piret Mildeberg, Jüri Mildeberg, Piret Niinepuu-Kiik, Katrin Ehrlich, Ulla Saar, Kadi Kurema, Urmas Viik, Kadri Ilves, Anne Pikkov, Kertu Sillaste, Tuulike Kivestu-Rotella, Kristi Kangilaski, Viive Noor ja Marja-Liisa Plats. Teistest riikidest: Virpi Talvitie (Soome), Ana Juan, Ignasi Blanch, Josep Antoni Tàssies ja Laura Pérez Granel (Hispaania), Rebeka Luciani (Argentina), Judith Clay, Olaf Hajek ja Stefanie Harjes (Saksamaa), Hanna Karaleva (Austria), Martin Jarrie (Prantsusmaa), Joanna Concejo (Poola), Lena Revenko ja Natalie Pudalov (Iisrael), Gundega Muzikante, Anita Paegle, Aleksejs Naumovs, Arta Ozola-Jaunaraja, Gita Treice ja Anda Strautniece (Läti), Glenda Sburelin, Andrea Calisi, Daniela Costa, Daniela Iride Murgia, Matteo Gubellini, Anna Forlati ja Sergio Olivotti (Itaalia), Marius Jonutis (Leedu), João Vaz de Carvalho (Portugal), Alefes Silva (Colombia) ning Natalia Mirzoian (Armeenia).
9. Stuudio 14 nukukunstinäitus „Maagiline mets“ (3.09.-30.11.), osalesid Lada Miller, Olga Vassilevskaja-Zujeva, Sveta Aleksejeva, Svetlana Sorgina, Annika Aedma, Jelena Nikolajev, Anna Zueva, Nadja Kravtšenko, Natalia Lepihhina, Olga Arju, Ksenia Šinkovskaja, Resa Tiitsmaa, Olga Norviliene, Tatjana Mohrjakova.
10. Soome kunstnike jõulunäitus „Jõulumaagia“ (3.12.-2.02.2025), osalesid Milja Ahonen, Sari Airola, Terhi Ekebom, Filippa Hella, Nina Huisman, Jonna Jylhä, Suvi Kari, Noora Ketolainen, Jutta Kivilompolo, Kiira Koivunen, Milja Laine, Minna Lehväslaiho, Päivi Marin, Marjo Nygård, Kati Närhi, Karoliina Pertamo, Sanna Helliikki Suova, Henna Tyrväinen.

Keskuse varakambris tutvustati vanema aja lasteraamatuid 3 väljapanekul:

“Karvaseid ja sulelisi”

“Rahvad raamatus 1920-1940”

“Vana aja jõulud”

Näitused välismaal

„Sirvime eesti lasteraamatuid“ V:

- Kasahstani Akadeemiline Raamatukogu, Astana (20.04.-5.05.)
- Almatõ Laste Keskraamatukogu (8.-30.06.)

Näitusel osalesid Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Piret Mildeberg, Gerda Märtnens, Viive Noor, Margit Saluste, Catherine Zarip, Urmas Viik.

„Tänapäeva lasteraamatuillustratsioonid“ Leedu Martynas Mažvydase Rahvusraamatukogu (8.08.-22.09.) Näitusel osalesid Katrin Ehrlich, Anu Kalm, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Viive Noor, Anne Pikkov, Ulla Saar, Elina Sildre, Kertu Sillaste ja Catherine Zarip.

Eesti-Hispaania ühisnäitus „Peegeldused / Reflexiones“ Leedu Martynas Mažvydase Rahvusraamatukogus (4.11.-26.01.2025). Näitusel osalevad Katrin Ehrlich, Kadi Kurema, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Jüri Mildeberg, Piret Mildeberg, Piret Niinepuu-Kiik, Viive Noor, Catherine Zarip, Urmas Viik, Tiina Mariam Reinsalu, Anne Pikkov, Ulla Saar, Kadri Ilves ja Liis Roden Eestist; Borja González, Mayte Alvarado, Adolfo Serra, Pep Brocal, Raquel Aparicio, Miguel Monck, Sandra Rilova, Laura Pérez Granel, Pablo Pérez Monforte ja L.C. “Bonpa Hispaaniast

Joanna Concejo isikunäitusus Läti Rahvusraamatukogus (6.11.- 18.01.2025)

„Pildi jõud“, TIT 2020 ja TIT 2023 eesti kunstnikud, Płocki linna kunstigalerii (12.07.-25.08.). Näitusel osalevad Katrin Ehrlich, Kadri Ilves, Anu Kalm, Kristi Kangilaski, Tiiu Kitsik, Tuulike Kivestu-Rotella, Kadi Kurema, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Gerda Märtnens, Ülle Meister, Jüri Mildeberg, Piret Mildeberg, Lucija Mrzljak, Viive Noor, Sirly Oder, Anne Pikkov, Priit Rea, Liis Roden, Ulla Saar, Pamela Samel, Maris Siimer, Joonas Sildre, Elina Sildre, Kertu Sillaste, Kristina Tort, Maarja Vannas-Raid, Urmas Viik, Catherine Zarip.

Näitused mujal Eestis

Pärnu Ülejõe põhikool:

- Paco Roca isikunäitus (8.01-29.02.)
- „Pildi jõud“, TIT 2023 väliskunstnikud I osa (4.03-11.06.)
- „Pildi jõud“, TIT 2023 väliskunstnikud II osa (19.08-7.11.)
- Läti kunstnike jõulunäitus „Armastusega Lätimaalt“ (10.11.-10.01.2025)

Tapa Vallaraamatukogu:

- Paco Roca isikunäitus (16.01.-28.02.)
- „See on minu maailm - Joanna Concejo illustratsioonid“ (12.02.-11.04.)
- Läti kunstnike jõulunäitus „Armastusega Lätimaalt“ (26.08.-28.09.)
- „Pildi jõud“, TIT 2023 väliskunstnikud (28.11.-11.01.2025)

Kohila raamatukogu lasteosakond:

- Viive Noore illustratsioonid "Pildid jutustavad lugusid" (4.06.-23.08.)
- Anne Pikkovi illustratsioonid (30.10.-16.12.)

Kiili raamatukogu:

- „Pildi jõud“, TIT 2023 väliskunstnikud II osa (1.06.-12.07.)
- „Pildi jõud“, TIT 2023 väliskunstnikud I osa (15.07.-31.08.)

Lääne Maakonna Keskraamatukogu lasteosakond:

- Läti kunstnike jõulunäitus „Armastusega Lätimaalt“ (9.02.-31.03.)
- Oksana Drachkovska isikunäitus „Värvid kevadest sügiseni“ (1.10.-16.11.)
- Kümne eesti kunstniku illustratsioonid „Raamatusse ja raami“ (26.11.-25.01.2025) Näitusel osalesid Katrin Ehrlich, Kadri Ilves, Tuulike Kivestu-Rotella, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Jüri Mildeberg, Gerda Märten, Viive Noor, Margit Saluste, Catherine Zarip.

Kehtna raamatukogu:

- „Viis kunstnikku – viis erinevat käekirja“ (1.02. -29.03.) Näitusel osalesid Kadi Kurema, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Viive Noor, Catherine Zarip.

Saare Maakonna Keskraamatukogu:

- Oksana Drachkovska isikunäitus „Värvid kevadest sügiseni“ (2.01.-29.04.)
- Läti kunstnike jõulunäitus „Armastusega Lätimaalt“ (06.05.-05.09.)
- Mehhiko kunstniku Amanda Mijangose isikunäitus (26.08-19.10.)
- Piret Niinepuu-Kiige isikunäitus "Talvest kevadesse" (01.11.-31.12.)

Järvakandi raamatukogu:

- „Viis kunstnikku – viis erinevat käekirja“ (5.04.-31.05.) Näitusel osalesid Kadi Kurema, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Viive Noor, Catherine Zarip.

Kuusalu raamatukogu:

- Ülle Meistri isikunäitus „Pildid, mis kunagi raamatusse ei jõudnud“
- Tiina Mariam Reinsalu ja Gerda Märteni ühisnäitus
- Jüri Mildebergi, Anne Linnamägi ja Regina Lukk-Toompere ühisnäitus
- Viive Noore graafikanäitus „Uneleb“

Kärdla Kultuurikeskus:

- Eesti illustraatorite näitus Hiiumaa kirjandusfestivalil „Piltidega imet tabamas“ (7.06.-26.08.) Näitusel osalesid Katrin Ehrlich, Kadri Ilves, Tuulike Kivestu-Rotella, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Jüri Mildeberg, Gerda Märten, Viive Noor, Margit Saluste, Catherine Zarip.

Alu raamatukogu:

- „Viis kunstnikku – viis erinevat käekirja“ (7.06.-26.08.) Näitusel osalesid Kadi Kurema, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere, Viive Noor, Catherine Zarip.

Vihaseo raamatukogu:

- Ülle Meistri isikunäitus „Pildid, mis kunagi raamatusse ei jõudnud“
- Viive Noore graafikanäitus „Uneleb“

- „Pildipidu“, osalesid Tiina Mariam Reinsalu, Gerda Märten, Anne Linnamägi, Regina Lukk-Toompere

Rapla Keskraamatukogu:

- Rahvusvaheline illustratsiooninäitus „Libarebane. Rebase võlu“ (nov-dets) näitusel osales 48 kunstnikku 12 riigist 69 tööga.
- Rahvusvaheline illustratsiooninäitus „Robotite muinasjutud“ (dets-jaan 2025)

Jõhvi Kunstikooli galerii:

- Rahvusvaheline illustratsiooninäitus „Maagiline mets“ (11.12.-17.01.2025)

LISA 5. Töötajate osalemised komisjonides ja žüriides

- **Triin Soone** - ettelugemiskonkursi finaali žürii, rahvaraamatukogude nõukogu, Tallinna Lastekaitse Ühingu esseekonkursi žürii, Narva kunstiresidentuuri žürii, Ilon Wiklandi nimelise noore kunstniku preemia žürii, kauneimate lasteraamatute žürii.
- **Anne Kõrge** - heade laste- ja noorteraamatute žürii, Rahva Raamatu konkursi „Aasta Raamat 2024“ žürii, noorteromaanivõistluse žürii, etlemiskonkursi „Eesti keele kaunis kõla“ žürii, Tallinna Tuule lasteaia emakeelepäeva žürii, raamatukoguteenuste ärianalüüsi ja teenusdisaini töögrupp.
- **Liis Sein** - PÖFFi animafilmide žürii, Tallinna lasteaialaste animatsioonifestivali žürii, ettelugemispäeva Tallinna vooru žürii.
- **Helena Kostenok** – Paabeli Tornihinnatuuri žürii, heade laste- ja noorteraamatute žürii, arvustusvõistluse Kapsas žürii, noorteromaanivõistluse žürii, Apollo aasta parimad raamatud žürii, Rahva Raamatu konkursi „Aasta Raamat 2024“ žürii.
- **Viive Noor** - Ilon Wiklandi nimelise noore kunstniku preemia žürii, kauneimate lasteraamatute žürii.
- **Jaanika Palm** - heade laste- ja noorteraamatute žürii, arvustusvõistluse Kapsas žürii, noorteromaanivõistluse žürii, Noorte luuleprõmmu žürii, Karl Eduard Söödi lasteluulepreemia žürii, Kultuurkapitali kirjanduse sihtkapitali liige, Kultuurkapitali nõukogu liige.
- **Liina Otto** - PÖFFi animafilmide žürii
- **Ulla Saar** – Paabeli Tornihinnatuuri žürii esimees, kauneimate lasteraamatute žürii, Kultuurkapitali Traducta programmi ekspertkomisjoni liige.
- **Tiina Undrits** - Sten Roosi nimelise muinasjutuvõistluse žürii, heade laste- ja noorteraamatute žürii, PÖFFi animafilmide žürii.
- **Tiia Suls** - ERÜ lasteteeninduse toimkond, raamatukoguteenuste ärianalüüsi ja teenusdisaini töögrupp.
- **Ülle Väljataga** - Sten Roosi nimelise muinasjutuvõistluse žürii, arvustusvõistluse Kapsas žürii, noorteromaanivõistluse žürii.